# ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΩΝ ΔΙΚΗΓΟΡΩΝ

**ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ**

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ..... *Δραχμὰς* 7.50
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ..... *Φρ. Χρ.* 8

*Διαχειριστής:* *Σ. ΒΕΛΛΗΣ*

ΕΤΟΣ Δ' — ΑΡΙΘΜΟΣ 118

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

**ΕΚΑΣΤΟΝ ΦΥΛΛΟΝ Λ. 10**

Διὰ πᾶσαν αἴτησιν:
"ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ,, ΑΘΗΝΑΣ

Ἐν Ἀθήναις τῇ 10 Ἰανουαρίου 1909.

*Ἡ «ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ» διατελεῖ ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν καὶ τὸν ἔλεγχον δωδεκαμελοῦς συμβουλίου ἐκ δικηγόρων ἐν Ἀθήναις.*

Ἐπόπται τῆς ὕλης καὶ ὑπεύθυνοι
ΠΕΤΡΟΣ ΘΗΒΑΙΟΣ
Π. ΛΑΓΟΠΑΤΗΣ—Ε. ΚΟΥΛΟΥΜΒΑΚΗΣ—Α. ΜΠΟΥΚΡΑΣ
*Δικηγόροι ἐν Ἀθήναις*


## ΤΟ ΑΝΩΤΑΤΟΝ ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΟΝ ΕΝ ΓΕΡΜΑΝΙΑ.

*Λίαν ἐπίκαιρος δι' ἡμᾶς εἶνε μακρὰ μελέτη, ἥτις δημοσιεύεται ἐν τῷ τεύχει τῆς 15 Ἰανουαρίου 1909 τῆς ἐν Βερολίνῳ «Ἐφημερίδος τῶν Νομικῶν» ὑπὸ τοῦ τακτικοῦ συνεργάτου τοῦ ἐγκρίτου τούτου περιοδικοῦ καὶ δικηγόρου ἐν Βερολίνῳ J. Stranz. Ἡ μελέτη αὕτη, ἣν κατὰ τὰ κυριώτερα αὐτῆς μέρη παραθέτομεν σήμερον ἐν μεταφράσει, δὲν ἀποτελεῖ βεβαίως δι' ἡμᾶς ἄμεσον βοήθημα, διὰ τὴν μετ' ὀλίγον ἐφαρμογὴν τοῦ περὶ Δικηγορικῶν Συλλόγων νόμου, παρέχει ὅμως εἰς ἡμᾶς μέγα δίδαγμα, περὶ τοῦ τρόπου, καθ' ὃν σκέπτονται ἐν τῷ ζητήματι τούτῳ οἱ Γερμανοὶ δικηγόροι, καὶ περὶ τῆς σημασίας, ἣν ἀποδίδουν εἰς τὸν θεσμὸν τῶν δικηγορικῶν συλλόγων, καὶ περὶ τῆς ἀντιλήψεως, ἣν ἔχουν περὶ τοῦ προορισμοῦ του. Ἐθεωρήσαμεν ἑπομένως καθῆκον ἡμῶν νὰ μεταδώσωμεν ἐν ὀλίγοις τὰ κυριώτερα τῆς ἐν λόγῳ μελέτης, οὐχὶ μὲ τὴν πρόθεσιν νὰ ἀνακινήσωμεν ζητήματα, προκειμένου περὶ ἐφαρμογῆς παρ' ἡμῖν θεσμοῦ ἐντελῶς νέου, ἀλλὰ ἀντιθέτως νὰ καταδείξωμεν, ὅτι, ἀνεξαρτήτως πρὸς πᾶν προσὸν ἢ μειονέκτημα τοῦ θεσμοῦ, ἕνα οὗτος ἔχει προορισμὸν, τὸν τῆς ἐξασφαλίσεως τῆς ἀξιοπρεπείας καὶ τῆς ἀνεξαρτησίας εἰς τὸν δικηγόρον.*

Ἀπὸ μακροῦ χρόνου αἰσθητὴ καθίσταται ἀπὸ τῶν κύκλων τῶν δικηγόρων προερχομένη ἡ εὐχή, ὅπως τὸ *ἀνώτατον συμβούλιον τιμῆς* (Σ. Μ. Τὸ παρ' ἡμῖν ἀνώτατον πειθαρχικὸν συμβούλιον), τὸ κατ' ἔφεσιν ἀποφαινόμενον ἐπὶ τῶν ἀποφάσεων τῶν κατ' ἰδίαν συμβουλίων τιμῆς, ὑποστῇ μεταρρύθμισίν τινα ἐν σχέσει πρὸς τὰ ἀποτελοῦντα αὐτὸ μέλη, εὐνόητον δὲ ὅτι ἡ *ἕνωσις τῶν προέδρων* τῶν καθέκαστα δικηγορικῶν συλλόγων κατέστησε τὸ ζήτημα τοῦτο ὡς ἓν τῶν πρώτιστα ἐνδιαφερόντων. Οὕτω δὲ σαφὲς ἐτέθη τὸ ἐρώτημα: Εἶνε ἐπιβεβλημένη ἡ διὰ δικηγόρων ἀντικατάστασις τῶν παρὰ τῷ ἀνωτάτῳ συμβουλίῳ τιμῆς δικαστῶν; Ἐρώτημα ἑπομένως τοιοῦτον, ἀποβλέπον αὐτὴν τὴν ἐξέλιξιν τῆς δικηγορίας καὶ τὴν ἐλευθέραν ἐνάσκησιν αὐτῆς, ἐπιβάλλεται νὰ τύχῃ δημοσιωτέρας συζητήσεως.

Διὰ τῶν διατάξεων τοῦ ἄρθρου 90 τοῦ Ὀργανισμοῦ τῶν δικηγόρων, δι' ὧν κανονίζονται τὰ τῆς ἐφέσεως ἐνώπιον τοῦ ἀνωτάτου συμβουλίου τιμῆς, ἡ αὐτοδιοίκησις τρόπον τινὰ τῶν δικηγόρων ὑπέστη ἀληθὲς ῥῆγμα, καθότι, ἐνῷ ἐν τῷ πρώτῳ βαθμῷ ἡ αὐτοδιοίκησις αὕτη τηρεῖται πλήρης, ἐν τῷ δευτέρῳ, καὶ τελευταίῳ βαθμῷ, τὸ ἀνώτατον συμβούλιον ἀποτελεῖται ἐκ τεσσάρων δικαστῶν, ἤτοι ἐκ τοῦ προέδρου τοῦ Ἀκυρωτικοῦ καὶ τριῶν μελῶν τοῦ αὐτοῦ δικαστηρίου, καὶ ἐκ τριῶν παρὰ τῷ Ἀκυρωτικῷ δικηγόρων. Καὶ ἐπί τινα μὲν χρόνον ἡ δυσφορία, ἡ ἐκ τῆς καταστάσεως ταύτης μικρὸν καὶ κατ' ὀλίγον ἀναπτυσσομένη, δὲν εἶχε καταστῇ αἰσθητή, ἀπὸ τῆς τελευταίας ὅμως δεκαετηρίδος δύναταί τις νὰ εἴπῃ ὅτι ἐλύθη ἡ σιωπὴ καὶ οἱ λόγοι οἱ ἐπιβάλλοντες τὴν ὑποδεικνυομένην ταύτην μεταρρύθμισιν δημοσιώτερον ἤρξαντο ἀναπτυσσόμενοι.

Οὐδεὶς δύναται νὰ ἀντείπῃ, ὅτι τὸ γεννηθὲν ζήτημα ἀφορᾷ ζήτημα τῆς πειθαρχίας μιᾶς ὁλοκλήρου τάξεως καὶ ἀσκήσεως τῆς πειθαρχίας ταύτης. Σύστημα ὅμως πειθαρχίας πάσης ἐπαγγελματικῆς ἢ ἄλλης τάξεως δὲν δύναται νὰ νοηθῇ ἐφ' ὅσον δὲν ἀσκεῖται ὑπ' αὐτῆς ταύτης τῆς τάξεως. Τὸ ἀξίωμα ὅμως τοῦτο, τὸ πληρεστάτην λαβὸν ἐφαρμογὴν ἐν τῷ πρώτῳ τῆς δικαιοδοσίας βαθγῷ, διεστράφη ἐν τῷ δευτέρῳ, ἐν τῷ ὁποίῳ καλοῦνται νὰ ἐξενέγκωσι γνώμην, ἐπὶ ζητημάτων ἀποβλεπόντων ἄλλοτε τὴν ἀξιοπρέπειαν ἢ τὴν ἐντὸς τῶν νόμων ἄσκησιν τοῦ δικηγορικοῦ ἐπαγγέλματος καὶ ἄλλοτε ζωτικὰ τοῦ αὐτοῦ ἐπαγγέλματος ζητήματα, πλὴν τῶν δικηγόρων καὶ δικασταί. Τοιουτοτρόπως ὅμως, λαμβανομένου μάλιστα ὑπ' ὄψιν ὅτι ἡ ἐν τῷ ἀνωτάτῳ συμβουλίῳ τιμῆς πλειονοψηφία ἀνήκει εἰς τοὺς δικαστὰς, καταλήγομεν εἰς τὸ ἀσυνεπὲς ἀπὸ πάσης ἀπόψεως ἀποτέλεσμα, νὰ βλέπωμεν συντασσόμενον *τὸν κώδικα τῆς τιμῆς τῶν δικηγόρων*, διότι τοιοῦτον κώδικα ἀποτελοῦν καὶ πρέπει νὰ ἀποτελῶσιν αἱ ἀποφάσεις τοῦ ἀνωτάτου συμβουλίου τιμῆς, οὐχὶ ὑπὸ ἐκείνων, ὧν τὰς σχέσεις κανονίζει, ἀλλ' ὑπὸ τῶν δικαστῶν!

Ὅσον δήποτε ὑψηλὰ καὶ ἂν ἵστανται οἱ δικασταὶ οὗτοι, μόνον τὸ γεγονὸς ὅτι εἶνε ξένοι πρὸς τὴν τάξιν, ἧς καλοῦνται νὰ συντάξουν τὸν κώδικα, ἀποτελεῖ οὐχὶ ἴσως τὸ μόνον, πάντως ὅμως τὸ κυριώτατον κατὰ τῆς συμμετοχῆς των ταύτης ἐπιχείρημα.

Ἄνευ πλήρους ἀνεξαρτησίας δικηγορικὸν ἐπάγγελμα καὶ ἄσκησις αὐτοῦ δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ νοηθῇ. Προφανῶς ὅμως ἡ ἀνεξαρτησία αὕτη ἀπερίγραπτον ὑφίσταται μείωσιν, ὅταν ἡ τελικὴ λέξις περὶ τοῦ τί εἶνε ἐπαγγελματικὴ τιμὴ καὶ ποῖα τὰ καθήκοντα καὶ τὰ δικαιώματα τοῦ μετερχομένου τὸν δικηγόρον ἔχει ἀφεθῇ εἰς ἄλλους. Τὸ πρᾶγμα δὲ ἀποβαίνει ἔτι μᾶλλον παράδοξον, ὅταν ἀναλογισθῇ τις, ὅτι τὸ κατ' ἔφεσιν δικάζον ἀνώτατον τοῦτο συμβούλιον τιμῆς καλεῖται νὰ δικάσῃ οὐχὶ ὡς Ἀκυρωτικὸν, ἤτοι νὰ λύσῃ νομικὰ στενῶς ζητήματα, ἀλλὰ καὶ ὡς δικαστήριον οὐσίας, ἤτοι καὶ πραγματικὰ γεγονότα νὰ ἐκτιμᾷ.

Ὅπως ἀποδείξωμεν τἀνωτέρω δὲν φρονοῦμεν ὅτι παρίσταται ἀνάγκη νὰ ἐπικαλεσθῶμεν τὰς ἀπὸ τριάκοντα καὶ πλέον ἐτῶν ἀποφάσεις τοῦ ἀνωτάτου ἡμῶν συμβουλίου τιμῆς, οὐδὲ νὰ ἐπικρίνωμεν ταύτας, οὐδὲ νὰ συναγάγωμεν ἐξ αὐτῶν τοῦτο ἢ ἐκεῖνο τὸ συμπέρασμα.

Παρ' ὅλην ὅμως τὴν ἀπόφασιν ἡμῶν ταύτην, δὲν ἀντέχομεν, νὰ μὴ ἐξάρωμεν τὰς διαφόρους ἐκείνας περιπτώσεις, καθ' ἃς τὸ ἀνώτατον συμβούλιον τιμῆς καλεῖται νὰ ἐξενέγκῃ γνώμην, ἂν οὗτος ἢ ἐκεῖνος ὁ δικηγόρος ὑφίσταται περίπτωσις νὰ ἀποβληθῇ τοῦ σώματος, ἢ ἂν ἐπληρώθησαν ὄχι πλέον αἱ νόμιμοι ἀλλ' αἱ ἐπαγγελματικαὶ προϋποθέσεις, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὁποίων πρέπει ἢ ὄχι νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸ σῶμα τῶν δικηγόρων ὁ προσκαίρως ἀποβληθεὶς τούτου ἢ ἔκπτωτος προσκαίρως τοῦ δικηγορικοῦ ἀξιώματος καταστάς. Δὲν δυνάμεθα, λέγομεν, ἢ νὰ τονίσωμεν τὰς οὐκ ὀλίγας ἐκείνας περιπτώσεις, καθ' ἃς, περὶ τοιούτων στενῶς ἐπαγγελματικῶν ζητημάτων προκειμένου, τὸ ἀνώτατον συμβούλιον τιμῆς, τὸ ὑπὸ δικαστῶν κατὰ πλειονοψηφίαν ἀποτελούμενον, ἐξήνεγκε γνώμην ἀντίθετον τῶν συμβουλίων τοῦ πρώτου βαθμοῦ, τῶν ὑπὸ δικηγόρων ἀποκλειστικῶς ἀποτελουμένων, οὕτως ὥστε παρέστημεν πρὸ τοῦ θεάματος καθ' ὃ δικηγόρος κριθεὶς ὑπὸ τῶν συναδέλφων του ἱκανὸς ἢ ἀνίκανος νὰ φέρῃ τὸ ὄνομα καὶ τὸ ἀξίωμα τοῦ δικηγόρου, ἐκρίθη *ἀντιθέτως* ὑπὸ τῶν ἀνωτέρων δικαστῶν του, οἵτινες εἶνε... δικασταί!

Διαφέρει ἄρά γε κατὰ πολὺ ἡ εἰκὼν αὕτη τῆς εἰκόνος καθ' ἣν τὸ διοικητικὸν ἢ πειθαρχικὸν συμβούλιον τοῦ χρηματιστηρίου ἐπὶ παραδείγματι θὰ ἐκαλεῖτο νὰ ἀποφαίνηται γνώμην ἐπὶ τῆς καταστάσεως τῶν ἀξιωματικῶν καὶ τἀνάπαλιν;

Χονδροειδὲς ἴσως εἶνε τὸ παράδειγμα, ἀκαταμάχητον ὅμως δι' αὐτοῦ προβάλλει τὸ ἐπιχείρημα, ὅτι τὸ μέτρον τῆς κρίσεως διὰ πάντα ἐπαγγελματίαν, ἢ οἱονδήποτε ἄλλον ἀξιωματοῦχον, μόνον ὁ συνάδελφός του δύναται νὰ κατέχῃ καὶ δεξιῶς νὰ χειρίζηται, ἡ δὲ τύχη ὁλοκλήρου ἐπαγγελματικῆς τάξεως μόνον εἰς μέλη αὐτῆς εἶνε ἐπιτετραμμένον νὰ ἀφεθῇ.

Ἐκ παραλλήλου πρὸς τὸ μέχρι τῆς σήμερον κρατοῦν μικτὸν τοῦτο σύστημα, καθ' ὃ τὸ ἀνώτατον συμβούλιον τιμῆς εἶνε διφυές, ἀποτελούμενον κατὰ πλειονοψηφίαν μὲν ὑπὸ δικαστῶν καὶ κατὰ μειονοψηφίαν ὑπὸ δικηγόρων καὶ πρὸς τὴν ὑπὸ τῆς κοινῆς τῶν δικηγόρων γνώμης ὑποδεικνυομένην μεταρρύθμισιν, καθ' ἣν τὸ συμβούλιον τοῦτο μόνον ὑπὸ δικηγόρων πρέπει νὰ ἀποτελῆται, ἀνεπτύχθη μέση τις τρόπον τινὰ γνώμη, καθ' ἣν οἱ μέλλοντες νὰ ἀποτελῶσι τοῦτο πρέπει νὰ εἶνε δικηγόροι παρὰ τῷ Ἀκυρωτικῷ δικηγοροῦντες.

Ἐξυπηρετεῖ ὅμως τὴν σκοπιμότητα τὸ ὑπὸ τῆς μέσης ταύτης γνώμης ὑποδεικνυόμενον σύστημα; Ἡ ἐνώπιον τοῦ ἀνωτάτου δικαστηρίου ἀσκουμένη δικηγορία διέπεται ὑπὸ ἄλλων προϋποθέσεων καὶ ὅρων ὑπάρξεως καὶ περιβάλλεται ὑπὸ ἀναγκῶν καὶ καθηκόντων διαφόρων ὅλως ἐκείνων ὑφ' ὧν περιβάλλεται ἡ πράγματι ἐνώπιον τῶν κατωτέρων δικαστηρίων δικηγορία.

Ἕνεκα τούτου ἐπιβεβλημένον εἶνε ὅπως τὸ ἀνώτατον συμβούλιον τιμῆς ἀποτελῇ τὴν ἐκπροσώπησιν τῆς ὅλης δικηγορίας ἀπὸ τῶν κατωτάτων βαθμίδων ταύτης μέχρι τῶν ἀνωτάτων, οὕτω δὲ καὶ μόνον πᾶσα ἀπόφασις αὐτοῦ θὰ εἶνε δυνατὸν νὰ λεχθῇ, ὅτι ἀποτελεῖ ἀπόφασιν τοῦ ὅλου δικηγορικοῦ σώματος, καὶ μόνον οὕτω δύναται νὰ ὑποστηριχθῇ, ὅτι ἡ τάξις τῶν δικηγόρων, ἡ φύσει ἀνεξάρτητος, εἶνε καὶ πράγματι τοιαύτη, μὴ ἀναμένουσα τὴν ἐξέλιξίν της ἐκ τῶν ἀποφθεγμάτων ἑνὸς δικαστηρίου, ὅπερ, ὡς λειτουργεῖ νῦν, οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ παράρτημα τοῦ Ἀκυρωτικοῦ.

## ΑΡΘΡΑ ΤΗΣ "ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ,,

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ τῇ 10η Ἰανουαρίου.

Ἡ ἐφημερὶς ἡμῶν ὀφείλει πολλὰς καὶ μεγάλας χάριτας πρὸς τὸν σεβαστὸν τοῦ Ἀρείου Πάγου Εἰσαγγελέα, διὰ τὴν πολύτιμον αὐτοῦ καὶ συχνὴν συνεργασίαν. Οὐδεὶς δὲ ὑπάρχει ὁ καὶ κατά τι σημεῖον ἀμφισβητῶν τὴν νομικὴν σοφίαν τοῦ ὑπερόχου δικαστικοῦ· οὐδεὶς δὲ ὁ μὴ θαυμάζων τὴν ἔξοχον πολυμάθειαν, δι' ἧς λαμπρύνει καὶ ἐπιβλητικὸν καθιστᾷ τὸ ὕπατον δικανικὸν βῆμα. Ἀλλὰ καὶ ὅλοι ὁμολογοῦμεν τὴν μοναδικήν, τὴν ὑπερβολικὴν προσήνειαν, καὶ ἀνεξαίρετον ὑποχρεωτικότητα ἐν τοῖς τρόποις τοῦ καὶ ἐν τούτοις ὑπερόχου τῆς Δικαιοσύνης ἐπόπτου.

Εὔλογος ἑπομόνως εἶνε ἡ τόλμη ἡμῶν, ὅπως παρακαλέσωμεν τὸν κ. Εἰσαγγελέα τοῦ Ἀρείου Πάγου, νὰ φιλοτεχνήσῃ, διὰ τοὺς ἀναγνώστας τῆς «Δικαιοσύνης», τὴν ἑρμηνείαν τῶν κατωτέρω ἄρθρων τοῦ «Δικαστικοῦ Ὀργανισμοῦ».

«Ἄρθρον 93. Μεταξὺ ὅλων τῶν ἐπὶ τῆς εἰσαγγελίας ὑπάρχει ***ἱεραρχικὴ ὑπαλληλία καὶ ἐξάρτησις.*** Τοῦ ἱεραρχικοῦ τούτου ὅλου προΐσταται ὁ παρὰ τῷ Ἀρείῳ Πάγῳ εἰσαγγελεύς. Οὗτος λαμβάνει ὁδηγίας παρὰ τῆς ἐπὶ τῆς δικαιοσύνης γραμματείας, ***δίδει ἐκ μέρους του ὁδηγίας εἰς τοὺς παρὰ τοῖς ἐφέταις εἰσαγγελεῖς,*** καὶ δέχεται ἀναφορὰς παρ' αὐτῶν· κλπ.»

Ἄρθρον 94. Πᾶς εἰσαγγελεὺς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐνεργῇ μετὰ πάσης ἐλευθερίας καὶ κατὰ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ πεποίθησιν, ***ὅταν δὲ λαμβάνῃ ῥητὴν ὁδηγίαν παρὰ τοῦ ἀνωτέρου του, ὀφείλει νὰ τὴν ἐκτελῇ ταχέως καὶ ἀκριβῶς***».

«Ἄρθρον 97. Πᾶς εἰσαγγελεὺς πρωτοδικῶν ὡς πρὸς τὸν παρ' αὐτῷ ἀντεισαγγελέα, πρὸς ὅλους τοὺς ἀνακριτικοὺς ὑπαλλήλους, δικαστικοὺς γραμματεῖς, συνηγόρους, συμβολαιογράφους καὶ κλητῆρας τῆς περιφερείας του ἔχει κατ' ἐξοχὴν τὸ δικαίωμα.—1) νὰ δίδῃ ὁδηγίας·—2) ***νὰ προσδιορίζῃ προθεσμίαν*** πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν εἰς αὐτοὺς διδομένων ὁδηγιῶν καὶ ἄλλων διαταγῶν.—3) νὰ τοὺς διατάσσῃ νὰ διέπουν ***πρεπόντως*** τὸ ἔργον **των, ἂν ὀλιγώρως** ἔχωσι περὶ τοῦτο ἢ ἂν ἄλλως τὸ ἀποποιῶνται·—4) νὰ τοὺς ἐπιπλήττῃ καὶ νὰ ἐπιβάλλῃ εἰς αὐτοὺς πειθαρχικῶς πρόστιμα μέχρι τῶν τριάκοντα δραχμῶν.— ***Τὸ αὐτὸ δικαίωμα ἔχουν*** οἵτε παρὰ τοῖς Ἐφέταις εἰσαγγελεῖς ***καὶ ὁ παρὰ τῷ Ἀρείῳ Πάγῳ***, ἕκαστος πρὸς τὸν παρ' αὐτῷ ἀντεισαγγελέα, ***πρὸς τοὺς ὑφ' ἑαυτὸν εἰσαγγελεῖς,*** καὶ πρὸς τοὺς κλπ.»

Ἔχομεν ἀνάγκην τῆς ἑρμηνείας τῶν ἄρθρων τούτων, ἵνα μὴ μεμακρυσμένην τινὰ ἡμέραν, ἐὰν συμβῇ κατὰ τοὺς συνήθεις φυσικοὺς νόμους καὶ ἐξακολουθῶμεν ἐκδίδοντες τὴν «Δικαιοσύνην», ἀναγκασθῶμεν, παρὰ τὸν βαθύτατον ἡμῶν σεβασμόν, ν' ἀναγράψωμεν, ὅτι «ἀνὴρ σοφὸς καὶ ὁ κυριώτατος τῆς Δικαιοσύνης ἄρχων, καὶ τὴν γνῶσιν καὶ τὴν δύναμιν ἔχων, δὲν ἤθελε νὰ ὑπηρετήσῃ δεόντως τὴν τιμήσασαν αὐτὸν πατρίδα του.» Διότι συμβαίνει ἡμῖν ἀδιασείστως νὰ ἔχωμεν ἄλλην ἀντίληψιν—τῆς καὶ προσφάτως ἄλλων—περὶ τοῦ καθήκοντος πρὸς τοὺς χαρακτηρισμοὺς τῶν δημοσίων ἀνδρῶν, κατὰ πᾶσαν περίστασιν. Διότι συμβαίνει ἡμῖν, κατὰ πλάνην ἴσως, νὰ μὴ ἔχωμεν, περὶ τῶν ἀνωτέρω διατάξεων τοῦ νόμου, τὴν γνώμην, ἣν ἔχει ἐν τοῖς πράγμασιν ὁ κ. Εἰσαγγελεὺς τοῦ Ἀρείου Πάγου.

Αὕτη ἐστὶν ἡ κεντρικὴ γνώμη ἡμῶν ἐν τῇ κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας συζητήσει περὶ Εἰσαγγελέων.

# ΥΠΕΡΑΝΩ ΤΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ

## ΤΟ ΕΝ ΠΑΤΡΑΙΣ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟΝ

**Δημοσιογράφος προκαλῶν ἀνακριτήν. — Ὁ Συντάκτης τοῦ «Νέου Αἰῶνος τῶν Πατρῶν» καὶ ὁ ἀνακριτὴς κ. Λουκᾶκος. — Αἱ παρεμβάσεις δικηγόρων.**

Ἄξιον πολλῆς προσοχῆς εἶναι τὸ φαινόμενον, ὅπερ ἄνευ ἐξαιρέσεως σχεδὸν παρουσιάζουν αἱ ἀνώτεραι ἀρχαί, ὅταν πρόκηται ἢ περὶ μομφῆς ἢ περὶ κατηγγελίας σχέσιν ἐχούσης πρὸς μέλος τι τῆς δικαστικῆς ἐξουσίας. Συχνότατα, ἢ οὐδεμία ἐνέργεια καταβάλλεται, ἢ ἡ καταβαλλομένη ἐνέργεια συνδέεται μετὰ βραδύτητος τόσον ἐκνευριστικῆς, ὥστε ἡ λύσις δίδεται διὰ τῆς σιγῆς καὶ τοῦ χρόνου, ἢ, ὅπερ καὶ τὸ μᾶλλον σύνηθες, πρὸ πάσης κινήσεως πρὸς ἀποκάλυψιν τῆς ἀληθείας τῶν καταγγελλομένων ἢ ἀποδιδομένων εἰς τὸν δικαστικὸν ὑπάλληλον, ἀνοίγεται μία διαδικασία ἐπὶ ἐξυβρίσει ἢ καὶ ἐπὶ συκοφαντίᾳ ἐνίοτε, ἥτις πάλιν κατὰ κανόνα ἐξατμίζεται διὰ τῆς σιγῆς καὶ τοῦ χρόνου. Τὰς συνεπείας τοιαύτης τακτικῆς δὲν εἶνε ἡ πρώτη φορὰ καθ' ἣν λαμβάνομεν τὴν ἀφορμὴν νὰ ὑποδείξωμεν. Κατ' ἀρχὴν μὲν τὸ γόητρον τοῦ ὑπὸ μομφὴν οἱανδήποτε διατελοῦντος δικαστοῦ ἢ δικαστικοῦ ὑπαλλήλου, κατ' ἀνάγκην δὲ καὶ τοῦ ἀξιώματος αὐτοῦ, ὑφίσταται μείωσιν ἀρκετὰ σημαντικήν, πλειστάκις ὅμως τὸ ζήτημα, ἐκτοπιζόμενον ἀπὸ τὴν φυσικήν του ὁδόν, καταλήγει ἢ εἰς τὰς στήλας τοῦ ἡμερησίου τύπου, ἢ εἰς τοὺς κύκλους τῶν συνήθων σχολιαστῶν τῶν γεγονότων τῆς ἡμέρας, οὕτως ὥστε, παραμελουμένης τῆς λύσεως, κατανταῖ ζήτημα προσωπικῆς ἐπικρατήσεως, καθ' ἣν ὁ ὑπὸ τοῦ δικαστοῦ θεωρήσας ἑαυτὸν προσβεβλημένον, ἢ ὁ ἀποδώσας εἰς τὸν δικαστὴν πρᾶξιν πειθαρχικῶς ἢ καὶ ποινικῶς τιμωρητέαν, ἀντιμετωπίζεται πρὸς αὐτὸν τοῦτον τὸν δικαστὴν εἴτε ὡς ἐπιτιθέμενος εἴτε ὡς ἀμυνόμενος.

Ἀτυχῶς πιστοτάτην τὴν εἰκόνα ταύτην παρουσιάζει καὶ τὸ ἐπεισόδιον τοῦ ἐν Πάτραις ἀνακριτοῦ κ. Λουκάκου, ὅπερ καὶ ἡμᾶς ἀπησχόλησεν εἰς τὰ δύο τελευταῖα φύλλα.

Μὲ τὸ θάρρος, τὸ ὁποῖον ἐπιβάλλεται εἰς δημοσιογράφον, πονοῦντα τόσον τὴν δικαστικὴν ἐξουσίαν, ὅσον καὶ τὰ ἀποτελοῦντα αὐτὴν πρόσωπα, ἐφημερὶς ἐκ τῶν μᾶλλον ἐγκρίτων, οἷα ὁ «Νέος Αἰὼν» τῶν Πατρῶν, ἀνεκίνησεν ἀπὸ χρόνου ἱκανοῦ ζήτημα, ὅπερ καιριώτατα ἔθιγεν ὄχι πλέον τὸν ἀνακριτὴν κ. Λουκᾶκον, εἰς ὃν ὡρισμέναι πράξεις ἀπεδίδοντο, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν ἀνάκρισιν, ὡς ἐξουσίαν τεθειμένην, οὐχὶ γρόνθους νὰ ἐπιδεικνύῃ, ἀλλὰ τὴν ἀνεύρεσιν τῆς ἀληθείας νὰ ἐπιδιώκῃ. Τὰ γραφέντα τότε ἐν τῇ ἐν λόγῳ ἐφημερίδι τῶν Πατρῶν πρῶτοι ἡμεῖς εἴχομεν ἀναγνώσει, τόσον δὲ ἦσαν σαφῆ ὡς κατηγγέλλοντο, ὥστε ἐνομίσαμεν ὅτι ἦσαν ἱκανὰ νὰ προκαλέσουν ἀμέσως τὴν ἀντίληψιν ἐκείνων εἰς οὓς καὶ πολλὰ μὲν ἄλλα χρέη εἶνε ἀνκτεθειμένα, ἰδιαίτατα ὅμως ἡ ἐπαγρύπνησις ἐπὶ παντὸς ὅπερ ἀποβλέπει τὴν ἀξιοπρέπειαν τοῦ ἀξιώματος. Τοιούτους δὲ ἐννοοῦμεν τοὺς Εἰσαγγελεῖς τῶν Ἐφετῶν. Ἀτυχῶς διὰ μυριοστὴν αὐτὴν φορὰν αἱ προσδοκίαι ἡμῶν διεψεύδοντο, ὡς μόνον δὲ κέρδος παρέμενεν, ὅτι μία ἐφημερὶς τῆς δευτέρας πόλεως τοῦ Κράτους ἐτιμᾶτο δι' ὅσα ἔγραψε διὰ τῆς τετριμμένης ἐκείνης ἀπαντήσεως, ἣν ὀνομάζομεν ἀπάντησιν διὰ τῆς σιωπῆς. Πρὸ τοιαύτης εἰκόνος ᾐσθάνθημεν τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ἀνακινήσωμεν, ἂν μὴ καὶ νὰ οἰκειοποιηθῶμεν καὶ ἡμεῖς τὸ ζήτημα, ὅπερ, ἐπαναλαμβάνομεν, ἔθιγε καιριώτατα, κατὰ τὴν κρίσιν ἡμῶν, αὐτὴν τὴν ὑπόστασιν τῆς ἀνακριτικῆς ἐξουσίας, ἀπὸ τοιούτης δὲ ὁρμηθέντες ἀντιλήψεως ἐγράψαμεν ὅσα ἐγράψαμεν εἰς τὸ προπαρελθὸν φύλλον ὑπὸ τὸν τίτλον «Κατοπτρισθῆτε», καταλήξαντες εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι ἢ εἶνε ἀληθῆ ὅσα εἰς ἀνακριτὴν ὡρισμένα ἀλλὰ καὶ δημοσίᾳ ἀποδίδονται, ὁπότε ὁ λόγος δίδεται εἰς τοὺς ἀπὸ ἀξιώματος ἀσκοῦντας τὸν ἔλεγχον, ἢ δὲν εἶνε ἀληθῆ, ὁπότε καὶ πάλιν ὁ λόγος δίδεται εἰς τοὺς ἰδίους.

Εὐτυχῶς ἢ ἀτυχῶς ἐπῆλθεν ἡ διάψευσις τούτων, ἐπῆλθεν ὅμως οὐχὶ ἐκ μέρους ἐκείνων πρὸς οὓς καὶ ἡμῶν καὶ τοῦ «Νέου Αἰῶνος» τὰ ἐρωτήματα ἀπηυθύνοντο, ἀλλ' ἐκ μέρους τοῦ ἐν Πάτραις δικηγόρου κ. Ἀγγέλου Ἀγγελοπούλου, οὗτινος τὴν ἐπιστολὴν ἐδημοσιεύσαμεν εἰς τὸ προηγούμενον φύλλον.

Λέγομεν δὲ, ὅτι οὔτε εὐτύχημα οὔτε ἀτύχημα ἀπετέλεσεν ἡ ἀποστολὴ καὶ δημοσίευσις τῆς ἐπιστολῆς ταύτης, διότι ὁσονδήποτε καὶ ἂν ἀντικροκρίνεται πρὸς τὴν ἀλήθειαν τὸ περιεχόμενον ταύτης, δὲν θεραπεύει ἐκεῖνο ὅπερ ἐπιδιώκει, ἤτοι δὲν πείθει πάντα, καὶ δὴ κατὰ τρόπον μὴ ἐπιδεχόμενον ἀμφισβήτησιν, ὅτι ἔλαβον ἢ ὄχι χώραν τὰ εἰς τὸν ἀνακριτὴν κ. Λουκᾶκον ἀποδοθέντα. Τὸν κ. Λουκᾶκον, ὃν ὡς πρόσωπον καὶ ὡς δικαστὴν ἀνέλαβε νὰ ἐξάρῃ ἡ ἐν λόγῳ ἐπιστολή, ἔσχομεν καὶ ἡμεῖς εὐκαιρίας πλείονας τῆς μιᾶς νὰ ἐκτιμήσωμεν, ἀκριβῶς δὲ ἕνεκα τούτου καὶ ἐπονέσαμεν ὅταν ἀνέγνωμεν ὅσα ᾐσθάνθημεν τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ἀναδημοσιεύσωμεν καὶ ἀπῃτήσαμεν τὴν διὰ τῆς φυσικῆς ὁδοῦ ἐξακρίβωσιν αὐτῶν.

Καὶ ἤδη αὐτὰ τὰ γεγονότα ἀναπαριστῶσι τὴν εἰκόνα, ἣν ἀνωτέρω παρεθέσαμεν. Ἡ ἄμυνα πλέον, ὡς προσωπική, τίθεται εἰς ἐνέργειαν, νέα ἐπιστολή, ἀντίθετα πρὸς τὰ τῆς ἐπιστολῆς τοῦ κ. Α. Ἀγγελοπούλου βεβκιοῦσα, ἀποστέλλεται πρὸς ἡμᾶς πρὸς δημοσίευσιν ὑπὸ τοῦ κ. Ἀνδρ. Μάρκου, ἣν καθ' ὑποχρέωσιν ἀμέσως κατωτέρω δημοσιεύομεν, καὶ ἡ ἐφημερὶς τῶν Πατρῶν «Νέος Αἰὼν», ἡ πρώτη ὡς ἐξετέθη ἀνακινήσασα τὸ ζήτημα, εἰς δύο αὐτῆς φύλλα, τὰ τῆς 6 καὶ 7 Ἰανουρίου, διὰ μακρῶν ἀσχολεῖται ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἐπεισοδίου, παραθέτουσα γεγονότα, ἐπικαλουμένη μαρτυρίας αὐτοῦ τούτου τοῦ κ. Εἰσαγγελέως τῶν ἐν Πάτραις Ἐφετῶν, ἀναφερομένη εἰς χρονολογίας, ὑποδεικνύουσα πράξεις, δημοσιεύουσα ἀπόφασιν αὐτοῦ τούτου τοῦ Ἐφετείου Πατρῶν, ἐξ ἧς ἀποδεικνύεται ὅτι ἀντὶ ὁ ἀνακριτὴς καθ' οὗ αἱ μομφαὶ ἀπηυθύνοντο νὰ ἀναδεχθῇ πλήρη τὴν εὐθύνην τῶν εἰς αὐτὸν ἀποδιδομένων καὶ ἀντὶ νὰ δώσῃ τὸν λόγον τούτων, μετῆλθε τοὺς δικονομικοὺς ἐκείνους ἐλιγμούς, οἵτινες πᾶν ἄλλο ἢ ἐποικοδομητικοὶ εἶνε τοῦ ἀξιώματος ὅπερ χειρίζεται.

Διότι τὸ νὰ ζητηθῇ ἡ ἐξαίρεσις τοῦ ἀναλαβόντος τὴν ἐπίσημον τῶν καταγγελθέντων ἔρευναν ἀντεισαγγελέως τῶν ἐν Πάτραις Ἐφετῶν κ. Μ. Δεκαρίστου ἐπὶ ταύτῃ ἢ ἐκείνῃ τῇ προφανῶς οὐχὶ σοβαρᾷ προφάσει, ἥτις πρὸς ἐπίμετρον καὶ ὑπὸ τῆς ἐπελθούσης ἀποφάσεως ἐκρίθη ὡς μὴ σοβαρά, οὐδὲν ἄλλο σημαίνει ἢ ὅτι ἡ εὐθεῖα ὁδὸς περιεῖχε καὶ ἀκάνθας τινάς, αἵτινες ἠλπίζετο ὅτι θὰ ἀπεξηραίνοντο διὰ τοῦ χρόνου.

Ὅπωσδήποτε, τὸ συμπέρασμα ἡμῶν παραμένει ἓν καὶ ἀναλλοίωτον, ὅτι ἐφ' ὅσον τὸν δημόσιον ἔλεγχον δὲν παρακολουθεῖ κατὰ πόδας καὶ ἡ ἀρχὴ ἡ ἐπίσημος, ἡ πρὸς τοῦτο τεταγμένη, ἐπὶ τοσοῦτον κατ' ἀνάγκην ἐπέρχεται ἡ παρέκκλισις ἐκείνη, καθ' ἣν, ἀπὸ ἐλέγχου ἀπροσωπολήπτου καὶ ἀπὸ ἀγῶνος ἔχοντος τὸν σκοπὸν τῆς βελτιώσεως, θὰ καταλήγωμεν εἰς ἀγῶνα προσώπου κατὰ προσώπου. Ἀγὼν ὅμως τοιοῦτος, καθ' ὃν τὸ ἕτερον τῶν εἴτε ὄπισθεν ἄλλων εἴτε ἀπ' εὐθείας ἀγωνιζομένων προσώπων τυγχάνει νὰ φέρῃ καὶ τὴν ἰδιότητα τοῦ δικαστοῦ, οἱανδήποτε καὶ ἂν ἔχῃ ἐξέλιξιν, εἶνε νοητὸν ὅτι δύναται νὰ ἀναδείξῃ νικητὴν τὸν δικαστὴν καὶ μάλιστα ἐκεῖνον ὅστις ᾐσθάνθη πρὸς στιγμὴν τὴν ἀνάγκην νὰ ἐπιδιώξῃ, δι' ἐλιγμῶν ἐπαναλαμβάνομεν, τὴν ἀνεστολὴν τῆς νομίμου ἐνεργείας;

Ἡ ἐπιστολὴ τοῦ κ. Α. Μάρκου ἔχει ὡς ἑξῆς:

*Κύριε Συντάκτα·*

*Τὸ περιεχόμενον τῆς ἐπιστολῆς τοῦ ἐνταῦθα συναδέλφου κ. Ἀγγελοπούλου μὲ κατέπληξε. Τὴν σχετικὴν αὐτῆς περικοπὴν, τὴν ἀφορῶσαν τὸν συντάκτην τοῦ «Ν. Αἰῶνος» κ. Μεταξᾶν, ἀνεκοίνωσα πρὸς αὐτόν, οὗτος δὲ δὲν ἐδίστασε νὰ τὴν χαρακτηρίσῃ* **«ὡς κακόηθες ψεῦδος».**

*Ἰδοὺ πῶς ἔχουν τὰ πράγματα ἐν ξηρᾷ ἀφηγήσει:*

*Ὁ κ. Ἀγγελόπουλος συνδέεται διὰ μακρινῆς ἐξ ἀγχιστείας συγγενείας πρὸς τὸν κ. Λουκᾶκον, εἶνε δὲ ὄντως καὶ ὁ ἐνδιαφερόμενος διὰ τὴν ὑπόθεσιν, δι' ἣν ἐρραρίσθη ὑπὸ τοῦ κ. Λουκάκου ὡς ἀνακριτοῦ μία μάρτυς, ὑβρίσθη εἷς ἱερεὺς καὶ ἠπειλήθησαν οἱ λοιποί. Ἡ Μαρίνα χήρα Π. Κόρπα, παθοῦσα μάρτυς, ἐνεχείρισε πρὸς τὸν κ. Εἰσαγγελέα τῶν ἐνταῦθα Ἐφετῶν* ***τὴν ἀπὸ 19 Ἰουλίου 1908 μήνυσίν της.*** *Ὁ δὲ εἰσαγγελεύων ἀντισαγγελεὺς κ. Δεκάριστος ἤρξατο προεισαγωγικῶν ἀνακρίσεων καὶ ἐξήτασεν ἕνα ἢ δύο μάρτυρας, ἀλλὰ μόλις ἔμαθε τοῦτο ὁ κ. Λουκᾶκος, θέλων νὰ παρακωλύσῃ τὴν ἐνέργειαν τῆς ἀρξαμένης ἀνακρίσεως, ἐνεχείρισε* ***ψευδῆ αἴτησιν ἐξαιρέσεως!!*** *πρὸς τὸν νεώτερον τότε Ἐφέτην κ. Π. Κορφιωτάκην καὶ οὕτω ἀπέσχεν ὁ κ. Δεκάριστος τῆς ἐξακολουθήσεως τῆς ἀνακρίσεως, ἡ δὲ αἴτησις τοῦ κ. Λουκάκου, ὑποβληθεῖσα εἰς τὸ συμβούλιον ἀπερρίφθη. Μεθ' ὃ ὁ κ. Δεκάριστος ἐξ ἀβρότητος παρέδωκε τὴν σχετικὴν κατὰ τοῦ κ. Λουκάκου δικογραφίαν, (ἀπόντος τότε τοῦ Εἰσαγγελέως τῶν Ἐφετῶν κ. Κοσσονάκου) πρὸς τὸν τότε νεώτερον Ἐφέτην κ. Ι. Φ. Τζουλάτην: ὥστε ἔχομεν 1) μήνυσιν, 2) αἴτησιν ἐξαιρέσεως, 3) ἀπόφασιν δικαστικοῦ συμβουλίου καὶ 4) ἔναρξιν προανακρίσεων.*

*Θαυμάζω ἑπομένως, τῇ ἀληθείᾳ, πῶς ὁ κ. Ἀγγελόπουλος ἔχει τὸ θάρρος νὰ διαψεύδῃ τόσα ἔγγραφα καὶ ὁλόκληρον τὸ σῶμα τῶν ἐνταῦθα Ἐφετῶν, ὅπερ διατελεῖ ἐν γνώσει τόσον τῆς κατηγορίας ταύτης, ὅσον καὶ ἑτέρας διὰ τὸν δεινὸν τραυματισμὸν δύο μαρτύρων ἐπὶ τῆς κατά τινος Μπουλούμπασῃ καλουμένου κατηγορίας, δι' ὃν ὁ κ. Λουκᾶκος τηλεγραφικῶς κατηγγέλθη ἐνώπιον τοῦ Ὑπουργείου τῆς Δικαιοσύνης ὅπερ καὶ παρήγγειλεν ἀνακρίσεις.*

*Οὐδόλως μὲ ἐνδιαφέρει ἡ παραμονὴ ἐνταῦθα τοῦ κ. Λουκάκου, ἀλλὰ φρονῶ, ὅτι, καὶ χάριν αὐτοῦ τοῦ ἰδίου, ἐπιβάλλεται ἡ ἐντεῦθεν ἀπομάκρυνσίς του, ἀφοῦ* ***διὰ χιλίους λόγους πᾶσαι αἱ ἐνέργειαί του κρίνονται ὕποπτοι ὑπὸ τῆς κοινωνίας.*** *Δὲν πιστεύω νὰ ἐπιμένῃ ἐπὶ πλέον, διότι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει θὰ ἐκτεθῶσι πράγματα διὰ τὰ ὁποῖα θὰ μεταμεληθῇ.*

*Ἐν Πάτραις 5 Ἰανουαρίου 1909*

*Μεθ' ὑπολήψεως*
***Ἀνδρέας Δημ. Μάρκου***
δικηγόρος

# ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΟΙ ΠΙΝΑΚΕΣ

### Πρωτοδικεῖα

Ὑπὸ πάντων τῶν Πρωτοδικείων, 26 ἐν ὅλῳ, κατὰ τὸ ἔτος 1903 ἐξεδόθησαν ἀποφάσεις:

| | |
|---|---|
| Κατ' ἐρήμην | 14.048 |
| Κατ' ἀντιμωλίαν ὁριστικαὶ | 8.379 |
| » » προδικαστικαὶ | 10.136 |
| Ἐπ' ἀναφορᾷ | 2.616 |
| Ἐν ὅλῳ | 35.179 |

Κατὰ δὲ τὸ ἔτος 1904 ἐξεδόθησαν ἀποφάσεις:

| | |
|---|---|
| Κατ' ἐρήμην | 12.937 |
| Κατ' ἀντιμωλίαν ὁριστικαὶ | 8.987 |
| » » προδικαστικαὶ | 10.597 |
| Ἐπ' ἀναφορᾷ | 2.066 |
| Ἐν ὅλῳ | 34.587 |

Κατὰ δὲ τὸ ἔτος 1905 ἐξεδόθησαν ἀποφάσεις:

| | |
|---|---|
| Κατ' ἐρήμην | 13.394 |
| Κατ' ἀντιμωλίαν ὁριστικαὶ | 8.380 |
| » » προδικαστικαὶ | 9.417 |
| Ἐπ' ἀναφορᾷ | 2.035 |
| Ἐν ὅλῳ | 33.226 |

Καὶ κατὰ τὸ ἔτος 1906 ἐξεδόθησαν ἀποφάσεις:

| | |
|---|---|
| Κατ' ἐρήμην | 12.627 |
| Κατ' ἀντιμωλίαν ὁριστικαὶ | 9.919 |
| » » προδικαστικαὶ | 10.126 |
| Ἐπ' ἀναφορᾷ | 2.404 |
| Ἐν ὅλῳ | 35.076 |

Ὅπως δήποτ' ἂν ἐξετάσῃ τις τοὺς ἀριθμοὺς τούτους, θέλει πεισθῇ, ὅτι κατὰ τὰ τέσσαρα ἔτη αἱ ἐργασίαι τῶν Πρωτοδικείων κατὰ ποσὸν δὲν ὑπέστησαν οὐσιώδη μεταβολήν. Πόρισμα ἑπομένως οἰκονομικῆς σημασίας δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ συναχθῇ, ἐφ' ὅσον ἄλλως τε ἀγνοοῦμεν πόσαι κατ' ἔτος ἠγέρθησαν ἀγωγαί, πόσαι ἐξ αὐτῶν ἐνεγράφησαν εἰς τὰ πινάκια καὶ πόσαι διεγράφησαν ἢ συνεζητήθησαν ἐξ αὐτῶν, ἐφ' ὅσον ἐπὶ πλέον ἀγνοοῦμεν τὸν ἀριθμὸν τῶν κατ' ἔτος τελεσιδικιῶν, καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἱκανοποιουμένων δικαίων πρὸ ἢ μετὰ τὴν τελεσιδικίαν συμβιβαστικῶς, ἑκουσίως, ἀναγκαστικῶς.

Συνδυάζοντες ὅμως κατ' ἄλλον τινὰ τρόπον τοὺς ἀριθμοὺς, δυνάμεθα, νὰ συναγάγωμεν ἄλλου τινὸς εἴδους συμπεράσματα. Ἐν τῷ συνδυασμῷ τούτῳ δὲν θὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν τὰς κατ' ἐρήμην ἀποφάσεις, διὰ τοὺς γνωστοὺς λόγους.

Κατ' ἀντιμωλίαν ἀποφάσεις ἐξεδόθησαν:

| | | | |
|---|---|---|---|
| Κατὰ τὸ | 1903 | ἔτος | 18.515 |
| » » | 1904 | » | 19.584 |
| » » | 1905 | » | 17.797 |
| » » | 1906 | » | 20.045 |

Δηλαδὴ κατὰ μέσον ὅρον κατ' ἔτος περίπου 19.000, εἰς τὰς ὁποίας στέργομεν ἵνα προστεθῶσι καὶ αἱ 2.300 περίπου κατ' ἔτος ἐκδιδόμεναι ἐπ' ἀναφορᾷ ἀποφάσεις, καίτοι αὗται ἐκδίδονται συνήθως ἐπ' ἀκροατηρίου ἀκοπώτατα, φθάνοντες οὕτω εἰς τὸν ἀριθμὸν **21300.**

Μᾶς χρησιμεύει ὁ ἀριθμὸς οὗτος, διότι ἠκούσθησαν φῆμαι περὶ μελετηθείσης αὐξήσεως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν δικαστῶν. Κατά τινα ὅμως πίνακα, ὃν ἡμεῖς ἔχομεν ὑπ' ὄψιν, ἀκριβῆ πάντως κατὰ μεγίστην προσέγγισιν, ὁ ἀριθμὸς τῶν Προέδρων, Πρωτοδικῶν καί τινων Παρέδρων ἀνέρχεται εἰς 175. Ἀφαιρουμένων τῶν ἀνακριτῶν, τὰς 21.300 ἀποφάσεις ἐκδίδουσι πάντως 135 δικασταί, εἰς ἕκαστον τῶν ὁποίων ἀναλογοῦσι κατ' ἔτος 155 μόνον περίπου ἀποφάσεις. Φρονοῦντες δὲ ἡμεῖς, ὅτι τοὐλάχιστον 250 ἐργασίμους ἡμέρας ἔχει κατ' ἔτος ὁ δικαστής, νομίζομεν, ὅτι εἶνε ὀλίγαι αἱ 155 ἀποφάσεις, ὧν αἱ πλείονες δὲν ἀπαιτοῦσιν ἢ ἁπλῆν ἀνάγνωσιν τῶν ἐγγράφων καὶ κατόπιν ἓν σύντομον σχέδιον ἁπλοῦν. Νὰ μὴ λησμονῆται δὲ ὅτι τὰς ἀποδείξεις διεξάγουσιν οἱ ἄμισθοι πάρεδροι. Ἀπόδειξιν δὲ ὅτι αἱ 155 κατ' ἔτος ἀποφάσεις εἶνε πολὺ ὀλίγαι ἀποτελεῖ τὸ Πρωτοδικεῖον Ἀθηνῶν, ἐν ᾧ κατὰ μέσον ὅρον ἐκδίδονται κατ' ἔτος ἀποφάσεις κατ' ἀντιμωλίαν καὶ ἐπ' ἀναφορᾷ 5800, ἐκδιδόμεναι οὐχὶ ὑπὸ πλειόνων τῶν 16 δικαστῶν, ὥστε ν' ἀναλογῶσι 366 εἰς ἕκαστον.

Καὶ ὅταν τοιαύτη εἶνε ἡ ἀναλογία ἐν τῷ Πρωτοδικείῳ Ἀθηνῶν, πῶς δικαιολογεῖται ἡ διατήρησις τοῦ Πρωτοδικείου Λεβαδείας μὲ ἀποφάσεις κατ' ἀντιμωλίαν καὶ ἐπ' ἀναφορᾷ κατὰ μέσον ὅρον κατ' ἔτος 500, τοῦ τῆς Παρνασσίδος μὲ 350, τοῦ τῆς Κορίνθου μὲ 664, τοῦ τῆς Κυπαρισσίας μὲ 556, τοῦ τοῦ Γυθείου μὲ 145, τοῦ τῆς Εὐρυτανείας μὲ 110, τοῦ τῆς Ζακύνθου μὲ 139, τοῦ τῆς Λευκάδος μὲ 205, τοῦ τῆς Ἄρτης μὲ 112 καὶ τοῦ τῆς Καρδίτσης μὲ 442; Καὶ τὰ δέκα ταῦτα Πρωτοδικεῖα ἀδιστάκτως ἀποφαινόμεθα, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀμειλίκτων ἀριθμῶν, ὅτι εἶνε ἀμέσως καταργητέα, ὅτι ὑφίστανται πρὸς αἶσχος τῆς Δικαιοσύνης καὶ τῆς ἀνεχομένης αὐτὰ Ἑλληνικῆς κοινωνίας.

Δὲν λησμονοῦμεν ἡμεῖς, οὔτε τὰς ἀποστάσεις καὶ τὰ μέσα τῆς παρ' ἡμῖν συγκοινωνίας, οὔτε πρὸ παντὸς ὅτι κί περιφέρειαι τῶν Δικαστηρίων τούτων σπουδαιότατα θὰ ἐξυπηρετοῦντο ὑπὸ τῆς ἐγγύθεν λειτουργούσης ποινικῆς δικαιοσύνης, ἐν τισιν αὐτῶν ἐχούσης ἱκανὴν ἐργασίαν. Ἀλλὰ προκειμένου περὶ τῶν ἀποστάσεων, δὲν ἐπικαλούμεθα τὸ παράδειγμα τῆς Θήρας καὶ τῆς Μήλου καὶ τῆς Ἄνδρου, ἄριστα ἐξυπηρετουμένων ὑπὸ τοῦ Πρωτοδικείου τῆς Σύρου, ἀλλ' ἰσχυριζόμεθα, ὅτι εἶνε κωμικὸν τὸ ἐπιχείρημα δι' ἀσήμαντόν τινα ἀριθμὸν ὑ-

ποθέσεων, διεξαγομένων ὡς ἄριστα δι' ἀποστολῆς ἑνὸς πληρεξουσίου καὶ μιᾶς ἐπιστολῆς, συνταχθείσης ἐν ἀνάγκῃ ὑπὸ δικηγόρου ὑπηρετοῦντος ἐν τῷ Εἰρηνοδικείῳ τῆς κατοικίας τοῦ διαδίκου, διότι ἀναμφιβόλως δικηγόροι θὰ ὑπηρετῶσιν ἐν ταῖς ἕδραις τῶν κατεργητέων Πρωτοδικείων. Προκειμένου δὲ περὶ τῶν ποινικῶν ἐργασιῶν τῶν δικαστηρίων τούτων, δι' ἃς ἀληθῶς καὶ ἡ Δικαιοσύνη πιθανῶς δὲν θὰ ἐπήρκει τελείως καὶ πολλοὶ ἄνθρωποι βεβαίως θὰ ἐβασανίζοντο, εἶνε εὔκολος μία διαρρύθμισις ἀποκρούουσα ἐπιτυχῶς πᾶσαν ἀντίρρησιν. Ἀλλὰ περὶ τούτου θὰ ἐκθέσωμεν ἀναλυτικώτερον τὴν γνώμην ἡμῶν ἀφοῦ περαιώσωμεν τὰς παρατηρήσεις μας ἐπὶ τῶν πινάκων τοῦ Ὑπουργείου.

***Αἱ στῆλαι τῆς «Δικαιοσύνης» εἶνε εἰς τὴν διάθεσιν παντὸς δικηγόρου, δικαστοῦ ἢ ἄλλου δικαστικοῦ προσώπου, εὑρισκομένου εἰς τὴν ἀνάγκην ἢ ἐπιθυμοῦντος νὰ ἀνακινήσῃ πᾶν ἐν γένει ζήτημα σχετιζόμενον μὲ τὴν ἀπονομὴν τοῦ δικαίου.***

Ἐὰν εἶνε ἀληθὲς τὸ κοινολογηθὲν, ὅτι πρὸς πλήρωσιν τῆς κενῆς θέσεως τοῦ Εἰσαγγελέως τῶν ἐν Ἀθήναις Ἐφετῶν ἐκλήθη ὁ Ἀρεοπαγίτης κ. Καψάλης, εἴδησις τὴν ὁποίαν καὶ ἡμεῖς δυνάμεθα νὰ θεωρῶμεν ὡς βεβαίαν, καὶ ὅτι ἡ λύσις τοῦ ζητήματος τούτου εἶνε ἐξηρτημένη ἐκ μόνων τῶν δισταγμῶν τοῦ ἀνωτάτου τούτου δικαστοῦ, ὁ δικαστὴς οὗτος ὑπέχει τὴν ὑποχρέωσιν νὰ καταστῇ ἀνώτερος τῶν κυκλοφορησασῶν εἰδήσεων ὅτι δὲν θὰ δεχθῇ.

**Ὑποχρέωσις**

Δὲν προσφεύγομεν εἰς τὰ τετριμμένα ὅτι δημόσιοι ὑπάλληλοι τοιαύτης περιωπῆς δὲν ἀνήκουσιν εἰς ἑαυτούς, ὑποδεικνύομεν ὅμως ὅτι ὑπάρχουσι περιστάσεις οὐκ ὀλίγαι καθ' ἃς τὸ ἐγὼ καὶ τὸ συμπαρομαρτοῦν πρὸς τοῦτο συναίσθημα τῆς εὐμαρείας ὑποχωροῦν ὅταν τοιαῦται ἔκτακτοι ἀναφαίνωνται κοιναὶ ἀνάγκαι.

Ἀνάγκη δὲ τοιαύτη καλεῖ τὸν Ἀρεοπαγίτην κ. Καψάλην εἰς τὴν ἕδραν τοῦ Εἰσαγγελέως τῶν ἐν Ἀθήναις Ἐφετῶν.

---

Τρανωτάτη ἀπόδειξις τῆς καταπτώσεως ἐν τῇ συνειδήσει πάντων τοῦ εἰσαγγελικοῦ κλάδου εἶνε ἡ ἑξῆς: Ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ ἐνταῦθα εἰσαγγελέως τῶν Ἐφετῶν πλεῖστοι δικηγόροι ἀπεδείχθησαν, ἐν ταῖς κατ' ἰδίαν ὁμιλίαις, ἀγνοοῦντες καὶ τὰ προσόντα τὰ ὑπὸ τοῦ νόμου ἀπαιτούμενα διὰ τὴν ὑψηλὴν ἐκείνην δικαστικὴν θέσιν καὶ τὸν βαθμὸν τοῦ εἰσαγγελέως τῶν Ἐφετῶν ἐν τῇ δικαστικῇ ἱεραρχίᾳ. Διότι οὐδέποτε ἀνεδόθη καπνὸς ἐκεῖθεν, ὅπου ὁ Νομοθέτης ἀνίδρυσε τὰς μεγαλητέρας τῆς Δικαιοσύνης ἑστίας. Ἑπομένως οὐδέποτε προεκάλεσαν τὴν προσοχήν τινος. Καὶ ἰδοὺ διατί, προκειμένου περὶ τῆς σημαντικωτάτης δικαστικῆς λειτουργίας, θεωρεῖται ἀρκετὴ ὀλίγη κοινὴ εὐφυΐα καὶ ἐπιπολαία τις ἐμπειρία περὶ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ποινικῶν νόμων.

**Ἀπόδειξις τῆς καταπτώσεως**

Τίς ἔχει ἀντίρρησιν;

---

Ὁ κ. εἰσαγγελεὺς Λεβαδείας ἄρτι ἐκεῖσε μετατεθεὶς δὲν ἀπέφυγε τὸ σκάνδαλον νὰ καταστήσῃ θορυβώδη κάπως τὴν ἀνάληψιν τῆς ἀρχῆς καὶ ἔστειλεν ἐν ἔγγραφον πρὸς τὸν ἐκεῖ κ. Μοίραρχον δι' οὗ ἀξιοῖ νὰ μὴ ἐπιλαμβάνωνται προανακρίσεων οἱ ἐνωμοτάρχαι, οἵτινες μόνον ὅταν διοικῶσιν ἐλλείψει ἀξιωματικοῦ θεωροῦνται ἀνακριτικοὶ ὑπάλληλοι. Ὁ κ. Μοίραρχος πάλιν ἐπεστράτευσε τὴν νομικήν του σοφίαν καὶ διέπραξε μίαν ἀπάντησιν ἀγωνιζόμενος νὰ τηρήσῃ ἀμείωτα τὰ δικαιώματα, ὅσα ἡ ἀνοχὴ ἀνεγνώρισεν εἰς τοὺς ἐνωμοτάρχας καὶ χωροφύλακας. Καὶ κατά τινα ἐκεῖθεν ἀνταπόκρισιν εἰς καθημερινὴν ἐφημερίδα αἱ δύο ἀρχαὶ διατελοῦν εἰς τεταμένας σχέσεις.

**Ἐνωμοτάρχαι καὶ Μοίραρχος**

Ἂν θὰ ἐχρειάζετο μία ἐνεργὸς ἐπέμβασις τοῦ κ. Εἰσαγγελέως, ὑποθέτομεν, ὅτι θὰ ἦτο μᾶλλον σκόπιμος, ἂν ἀφεώρα εἰς τὴν περιστολὴν τῆς αὐθαιρεσίας ἀξιωματικῶν καὶ ἐνωμοταρχῶν, ἐπιλαμβανομένων προανακρίσεων οὐχὶ μόνον εἰς τὰ ἐπ' αὐτοφώρῳ ἀδικήματα, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῇ ἁπλῇ μηνύσει τῶν παθόντων. Διὰ τὰ ἐπ' αὐτοφώρῳ ἀδικήματα ἀποβαίνει ὅλως θεωρητικὴ ἡ διάκρισις τῶν ἀνακριτικῶν ὑπαλλήλων, ἀφοῦ καὶ οἱ ἁπλοῖ χωροφύλακες καὶ πᾶς πολίτης δικαιοῦται νὰ προβῇ εἰς τὴν σύλληψιν τοῦ ἐγκληματίου.

Ὁ κ. Εἰσαγγελεὺς ἔχει τόσα νὰ μεριμνήσῃ περὶ τῆς δημοσίας ἀσφαλείας καθόλου καὶ ὁ κ. Μοίραρχος τόσα καθήκοντα τῆς καθαρᾶς διοικητικῆς ἀστυνομίας, ὥστε νὰ ἀποβαίνῃ μάταιος, ἂν μὴ ἐπιζήμιος ὁ ἀγὼν ... περὶ ἐνωμοτάρχου σκιᾶς.

---

«Δέχομαι, Κύριοι δικασταί, ὅτι ὁ ἀτυχὴς κατηγορούμενος παρεφύλαττε τὸν παθόντα. Δέχομαι ἀκόμη ὅτι καὶ τὸν ἐπυροβόλησε. Ποῦ σᾶς παρακαλῶ ἀνευρίσκετε σεῖς τὸν δόλον!»

**Ὦ ὁ δόλος!**

Αὐτὸς εἶνε ὁ ἐπίλογος μιᾶς ἀπὸ τὰς ἀμιμήτους ἀγορεύσεις παλαιοτέρου Ἀθηναίου δικηγόρου, ἀπευθυνομένου πρὸς τὸ Πλημμελειοδικεῖον Ἀθηνῶν, ὅπερ, ἀποδίδον τὸ φιλοφρόνημα, ἀντεφώνησε κατὰ τὴν λήξασαν ἑβδομάδα δι' ἀποφάσεώς του ὡς ἑξῆς: «Δέχομαι ὅτι εἷς Ἀθηναῖος ἀνθοπώλης, προτιθέμενος νὰ διαφημίσῃ τὸ εὐγενὲς ἐμπόρευμά του, ἐρρύπανε δι' ἐπιγραφῶν τὴν **Πνύκα!** Ποῦ ἀνευρίσκετε τὸν δόλον»;

Ἀφοῦ δὲ περὶ ἐρωτήσεων πρόκειται, ἐρωτῶμεν καὶ ἡμεῖς: Ἂν ὁ αὐτὸς ἀνθοπώλης ἐχάραττεν εἰς τὸ μέσον τῆς ἕδρας τοῦ αὐτοῦ Πλημμελειοδικείου τὴν ἐπιγραφήν: «Ἔκθεσις μαργαριτῶν» (ἀνθέων ἐννοοῦμεν), ὁ συνήγορός του δὲν θὰ εἶχε καὶ πάλιν τὸ δικαίωμα νὰ ἀναφωνήσῃ: Ποῦ ἀνευρίσκετε Κύριοι δικασταὶ τὸν δόλον;

Ἀναμφιβόλως ναί.

---

Ἀναγνώστης ἡμῶν μᾶς στέλλει τὸ ὑπ' ἀριθ. 114 παρελθόντος ἔτους φύλλον τῆς «Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως», ἐν ᾧ δημοσιεύονται διάφοροι ἐρήμην ποινικαὶ ἀποφάσεις κατὰ ἀγνώστου διαμονῆς, μᾶς ἐφιστᾷ δὲ τὴν προσοχὴν ἐπὶ μιᾶς τούτων, δι' ἧς ἀπαγγέλλεται ποινὴ ἐπὶ ἐξυβρίσει καὶ ὑποβάλλει τὸ ἐρώτημα: Εἶνε δυνατὸν νὰ μὴ προκαλέσῃ ἡ ἀνάγνωσις τοιαύτης ἀποφάσεως τὸ ἐρώτημα εἰς τὰς παρειὰς καὶ χιπαντζῆ;

**Τοὐλάχιστον ἐντροπή.**

Ὁμολογοῦμεν, ὅτι εἴμεθα διατεθειμένοι νὰ παρέχωμεν εἰς τὴν γραφειοκρατίαν συγγνώμην διὰ πᾶσαν παρέκκλισιν, οὐδέποτε ὅμως ἦτο δυνατὸν νὰ πιστεύσωμεν, ὅτι φύλλον τῆς ἐπισήμου Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως θὰ ἐρρυπαίνετο μὲ τὰς χαμερπεῖς ἐκείνας φράσεις τῶν καταγωγίων, διὰ μόνον τὸν λόγον ὅτι ὁ νόμος ὥρισεν ὅτι περίληψις τοῦ διατακτικοῦ τῶν ἀποφάσεων πρέπει νὰ δημοσιεύηται. Σεβασμὸς τοὐλάχιστον πρὸς τὸν ἀνθρωπισμὸν ἐπέβαλλεν οὐχὶ τὴν ἀλλοίωσιν φράσεων τοιούτου ποιοῦ, ἀλλὰ τὴν μὴ δημοσίευσιν τούτων, ὁπότε δὲν νομίζομεν ὅτι θὰ ἐθεωρεῖτο ὡς μὴ πληρωθεὶς ὁ τύπος τῆς δημοσιεύσεως.

Εὐχόμεθα τὸ ἐν λόγῳ φύλλον τῆς «Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως» νὰ μὴ περιέλθῃ εἰς τὰς χεῖρας τῆς θυγατρὸς τοῦ σχόντος τὴν πρωτοβουλίαν νὰ δημοσιευθῇ ὡς εἶχεν ἐν τῷ πρωτοτύπῳ τὸ διατακτικὸν τῆς εἰρημένης ἐρήμην ἀποφάσεως.

---

Ζητεῖται «***Ναυτικὸν Δίκαιον***» τοῦ Arth. Desjardins, εἰς καλὴν τιμήν.

Πληροφορίαι παρ' ἡμῖν.

# ΤΟ ΔΙΑΔΙΚΑΣΤΙΚΟΝ ΨΕΥΔΟΣ ΕΠΙΤΡΕΠΕΤΑΙ;

*Κύριε συντάκτα,*

Τὸ θέμα, τὸ ὁποῖον ἔθιξεν ὁ συνεργάτης σας ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Ἰὼβ μετὰ τῆς συνήθους αὐτῷ κομψότητος λόγου περὶ τοῦ ἐὰν πρέπῃ ν' ἀφίνωνται ἐλεύθεροι οἱ διάδικοι εἴτε ἀπολύτως εἴτε ἐν μέτρῳ νὰ ψεύδωνται κατὰ τὴν πολιτικὴν διαδικασίαν, εἶνε ἐξόχως σπουδαῖον καὶ ἀπὸ κοινωνικῆς καὶ ἀπὸ νομοθετικῆς ἐπόψεως. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ βάσις καὶ τὸ συμπέρασμα τοῦ ἀρθρογράφου δὲν μοὶ ἐφάνησαν παραδεκτά, θὰ μοὶ ἐπιτραπῇ δι' ὀλίγων νὰ ἐκφράσω τὰς ἐμὰς σκέψεις ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου, τὸ ὁποῖον ἀληθῶς καὶ δυσχερὲς εἶνε καὶ μέγα κατὰ τὴν ἔκτασιν.

✡

Ἐν πρώτοις πρέπει νὰ τονίσω, ὅτι δὲν εἶνε ἀκριβὲς νὰ ὁμιλῶμεν ἐν προκειμένῳ περὶ δικονομικοῦ ψεύδους, ἀλλὰ περὶ διαδικαστικοῦ, διότι ὁ πρῶτος ὅρος θὰ ἦγε εἰς τὴν ὑπόθεσιν, ὅτι τὸ ψεῦδος στρέφεται περὶ τὰς οἰκονομικὰς διατάξεις καὶ ἐκεῖθεν ἀπορρέει, ἐν ᾧ τὸ ψεῦδος δύναται νὰ ἐρείδεται καὶ ἐπὶ τοῦ οὐσιαστικοῦ ἰδιωτικοῦ δικαίου, καὶ μᾶλλον ἐκ τούτου συνήθως ἀπορρέει.

✡

Λέγουσιν ὅτι ἐν τῷ δικαστικῷ ἀγῶνι οἱ διάδικοι περὶ ἰδίων ἀγωνιζόμενοι καὶ μόνον ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τοῦ δικαστοῦ, ἣν ἁπλῶς αὐτοὶ ἐπεκαλέσθησαν, διατελοῦντες, δικαιοῦνται νὰ ἐπιζητῶσι διὰ παντὸς τρόπου τὴν ἐπικράτησιν τοῦ ἀτομικοῦ αὐτῶν συμφέροντος καὶ ἑπομένως κατ' ἀρχὴν ἐπὶ τέλους τὸ διαδικαστικῶς ψεύδεσθαι δὲν εἶνε ἀποδοκιμαστέον ἂν μὴ ἀπὸ τῆς ἐπόψεως τῆς ἠθικῆς, τοὐλάχιστον ἀπὸ τῆς τοῦ δικαίου.

Πολλὰ ἐγράφησαν, ὡς γνωστόν, περὶ τῆς σχέσεως δικαίου καὶ ἠθικῆς, πρέπει ὅμως νὰ ὁμολογηθῇ, ὅτι καὶ δυσδιάκριτα τὰ ὅρια αὐτῶν καὶ ἡ διαχάραξις τούτων ὁπωσοῦν μεταφυσική, πολλάκις δὲ ἐν τοῖς πράγμασι συναντᾶται ὁ κανὼν τοῦ δικαίου μετὰ τῆς ἀρχῆς τῆς ἠθικῆς. Ἀλλ' ἂν ὀρθὴ ἡ συνήθως ἐξαιρομένη διαφορά, ὅτι ἡ μὲν ἠθικὴ ἐπιτάσσει χάριν αὐτοῦ τοῦ ἐπιτασσομένου, ἐν ᾧ τὸ δίκαιον πρὸς χάριν αὐτῶν τῶν κατέναντι τοῦ ἐπιτασσομένου ἱσταμένων, τὸ ἐπιτρεπτὸν τοῦ διαδικαστικοῦ ψεύδους πρέπει νὰ λυθῇ μᾶλλον ἐκ τῆς ἐπόψεως τοῦ δικαίου, διότι καὶ ἐν τῷ ζητήματι τούτῳ ὁ διάδικος πρέπει νὰ κριθῇ κυρίως ἐκ τῆς θέσεως αὐτοῦ κατέναντι τοῦ ἑτέρου διαδίκου, τοῦ δικαστοῦ καὶ ἐπὶ τέλους τοῦ ὅλου κοινωνικοῦ ὀργανισμοῦ.

Ἐφ' ὅσον δὲ ὡς βάσις τίθεται ἡ ἀρχὴ ὅτι ἐν τῷ πολιτικῷ δικαστηρίῳ οἱ διάδικοι ἀγωνίζονται περὶ τῶν ἰδίων, ἐφ' ὅσον ὁ νομοθέτης ἐμμένει εἰς τὴν ἀντίληψιν περὶ τῆς ἀνάγκης τῆς αὐστηρᾶς κατὰ τὸ δυνατὸν διακρίσεως δημοσίου καὶ ἰδιωτικοῦ δικαίου, ἐφ' ὅσον διδάσκεται καὶ νομοθετεῖται, ὅτι ἡ πολιτεία καὶ ἡ κοινωνία ἐμμέσως καὶ ἐλάχιστα ἐνδιαφέρονται περὶ τῆς ἐνεργείας τῶν ἀτόμων, ἐν τῷ κύκλῳ τοῦ ἰδιωτικοῦ δικαίου κινουμένων, βεβαίως εἶναι δυνατὸν ν' ἀποδεχθῇ τις τὸ ἐπιτρεπτὸν τοῦ ψεύδους ἐν τῇ πολιτικῇ δίκῃ, περὶ ἧς πρόκειται, διότι κατὰ ταύτην τὸ ἄτομον ἐν τῷ ἐγωισμῷ αὐτοῦ, τῷ μόλις περιωρισμένῳ, ἀντιτιθέμενον πρὸς ἕτερον ἄτομον, ζητεῖ ἑαυτὸ νὰ ἱκανοποιήσῃ, ἐπιδιώκει νὰ ἐπικρατήσῃ παντὶ σθένει.

Ἡ ἀντίληψις αὕτη εἶναι ἐκείνη, ἡ ὁποία ἄγει συγγραφεῖς τινας εἰς τὴν διατύπωσιν τῆς εἰκόνος, ὅτι οἱ ἐν τῷ πολιτικῷ δικαστηρίῳ ἀγωνιζόμενοι εὑρίσκονται ἐν τῇ αὐτῇ μοίρᾳ, ἐν οἷᾳ οἱ ἐν κοινῇ παλαίστρᾳ ἀγωνισταί: καὶ ἐν τῇ πρώτῃ πάλῃ τὸ ἄτομον πρὸς ἄτομον παλαίει, καὶ ὡς ἐν τῇ δευτέρᾳ ἡ τρικλοποδιὰ εἰς τὸν παλαιστὴν ἐπιτρέπεται, καὶ μάλιστα κατηγορεῖται οὗτος ἐπὶ ἀνεπιτηδειότητι, ἂν δὲν μεταχειρισθῇ αὐτήν, οὕτω καὶ ἐν τῇ πρώτῃ πάλῃ.

Ἐφ' ὅσον ὅμως προάγεταί τις, ὡς ἤδη οἱ πλεῖστοι τῶν κοινωνιστῶν, καὶ στενῶς νομικῶν καὶ μή, πράττουσι, ἐκ τῆς ἀντιλήψεως, ὅτι ὁ ἄνθρωπος πάντοτε καὶ ἐν πάσῃ κινήσει παρουσιάζεται ὡς μέλος τοῦ κοινοῦ ὀργανισμοῦ, τῆς ὠργανισμένης κοινωνίας καὶ ἐλάχιστα ὡς ἄτομον, ἤτοι ὡς ὂν κεχωρισμένον, ἐφ' ὅσον πείθεταί τις, ὅτι ἡ κοινωνικὴ ἀλληλεγγύη, ἡ νέα αὕτη θρησκεία τῆς ἀνθρωπότητος, εἶνε ἡ ἀείποτε προέχουσα καὶ ἰθύντωρ δύναμις ἐν πάσῃ τοῦ ἀτόμου ἐνεργείᾳ, τότε θὰ σκεφθῇ, ὅτι ἡ παρομοίωσις ἐκείνη τῶν ἐν τῇ δίκῃ ἀγωνιζομένων πρὸς τοὺς παλαιστὰς δὲν ἔχει καμμίαν θέσιν, καμμίαν ἀξίαν.

Ὁ διάδικος, τύποις πρὸς ὑπεράσπισιν ἰδίων δικαίων ἐν τῇ δίκῃ παρουσιαζόμενος, δὲν ἔχει ἀντίπαλον ἄτομον, δὲν δύναται νὰ βάλλῃ κατ' αὐτοῦ ὅ,τι δήποτε, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ ἀγῶνι τούτῳ, τῷ κατ' ἐπίφασιν ἰδιωτικῷ, οἱ διάδικοι καίπερ ἀντίπαλοι, τελοῦν, κατὰ τὴν ἀντίληψιν ταύτην, ὑπὸ τὴν ὑποχρέωσιν, νὰ συντελέσωσι εἰς τὴν ἐπικράτησιν τοῦ γενικωτέρου συμφέροντος, εἰς τὸν σταθερὸν κατὰ τὸ δυνατὸν ἰσοζυγισμὸν τῆς περιουσιακῆς ὑποστάσεως τῶν ἀνθρώπων. Τοιοῦτος δὲ νομικὸς καὶ κοινωνικὸς χαρακτὴρ πρέπει, κατὰ τὴν ἐκδοχὴν αὐτήν, νὰ προσνέμηται τῇ πολιτικῇ δίκῃ.

✡

Ἡ τάσις τῆς ἀφομοιώσεως ἰδιωτικοῦ, οὐσιαστικοῦ καὶ δικονομικοῦ, δικαίου πρὸς τὸ δημόσιον ἐσχάτως ἐκδηλοῦται ζωηρά, πολλοὶ δὲ ζητοῦσι τὴν ἄρσιν τῆς διακρίσεως πολιτικῆς καὶ ποινικῆς δίκης.

Πρὸς ἀποφυγὴν ὅμως παρεξηγήσεως πρέπει νὰ ρηθῇ, ὅτι ἀκριβῶς εἰπεῖν δὲν πρόκειται περὶ ἀφομοιώσεως ἢ ἐξαφανίσεως ἑνὸς τούτων, ἀλλὰ μᾶλλον περὶ ὑπεροχῆς ἑνὸς ἐξ αὐτῶν.

Διὰ τῶν αἰώνων ἐν τῇ τοιαύτῃ ὑπεροχῇ τὰ δύο ταῦτα δίκαια ἐναλλάσσονται. Ἡ δὲ σύγχρονος τάσις τῆς ὑπεροχῆς τῶν ἀρχῶν τοῦ δημοσίου συμφέροντος δὲν εἶναι βεβαίως καινοφανής. Τὸ ἀρχαιότατον ρωμαϊκὸν δίκαιον δὲν ἠγνόει αὐτήν.

Καὶ ἐὰν ἀληθεύῃ τὸ λεγόμενον, ὅτι οἱ αἰῶνες ἀντιγράφουσιν ἀλλήλους, βεβαίως καὶ ἐν προκειμένῳ τοῦτο μαρτυρεῖται, σὺν τῇ παρατηρήσει ὅτι τὸ κοινωνικὸν τοῦτο φαινόμενον ἐκδηλοῦται ἐν τεραστίῳ μεγαλειτέρῳ κύκλῳ ἢ ἐν τῇ ρωμαϊκῇ κοινωνίᾳ.

Δὲν σκοπῶ νὰ σταθμίσω νῦν εἰδικώτερον τὴν ὀρθότητα καὶ σκοπιμότητα τῆς τάσεως ταύτης τῶν νεωτέρων νομοθεσιῶν. Πρέπει ὅμως νὰ ρηθῇ, ὅτι ἡ ἀρχὴ τοῦ ἐπιτρεπτοῦ τοῦ ψεύδους ἐν πολιτικῇ δίκῃ πρέπει νὰ λύεται κατὰ τὸ δόγμα τῆς ἀνάγκης τῆς ὑπεροχῆς τοῦ ἑνὸς ἐκ τῶν δύο δικαίων.

Ἐφ' ὅσον νομίζεται, ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι περισσότερον πολίτης ἢ μᾶλλον περισσότερον μέλος κοινωνικὸν καὶ ὀλιγώτερον ἄτομον, κατὰ τοσοῦτον ἔχει τὴν νομικὴν ὑποχρέωσιν τοῦ λέγειν τὴν ἀλήθειαν καὶ ἐν πολιτικῇ δίκῃ καὶ ὡς διάδικος ἔτι.

Ἡ ὑποχρέωσις αὕτη δὲν ἐπιβάλλεται ἐν προκειμένῳ τόσον ἐκ τῆς ἠθικῆς, ὅσον μᾶλλον ἐξ αὐτῆς τῆς ἐνδίκου τάξεως, πρὸς ἐμπέδωσιν τῆς ὁποίας οὐ μόνον ἡ ποινικὴ δίκη, ἀλλὰ καὶ ἡ πολιτικὴ τοιαύτη. Ἡ ὑποχρέωσις αὕτη δὲν ἐπιβάλλεται εἰς τὸν διάδικον ὡς ἄνθρωπον καὶ χάριν ἑαυτοῦ, ἀλλ' ἀκριβῶς ὡς μέλος τῆς κοινωνίας καὶ χάριν τῆς ἐννόμου τάξεως, εἰς τὸν ἀρτιώτερον περιουσιακὸν διακανονισμὸν θερμότερον ἤδη ἀποσκοποῦσης. (Ὅρα Menger Das Bürgerliche Recht und die Besitzlosen Volksklassen 1890).

Ἐὰν λοιπὸν εἶναι ἐπιδοκιμαστέος ὁ μαρασμὸς οὗτος τοῦ ἰδιωτικοῦ δικαίου, πρέπει νὰ παραδεχθῇ τις, ὅτι τὸ ἐν τῇ ἀστικῇ δίκῃ ψεύδεσθαι, καθ' ὅσον προσκρούει εἰς τὸ δημόσιον συμφέρον, λαμβανόμενον ἐν τῇ γενικωτέρᾳ μάλιστα μορφῇ αὐτοῦ, τὸ καὶ ἐν ταύτῃ δεσπόζον, καθ' ὅσον ἀποκωλύει τὸν σκοπὸν τοῦτον τῆς ἐννόμου τάξεως, εἶναι ἀποδοκιμαστέον καὶ ἑπομένως τιμωρητέον.

✡

Πρέπει ὅμως νὰ ἐξαρθῇ, ὅτι ἄλλο τὸ ζήτημα τῆς ὑποχρεώσεως τοῦ μὴ ἐνδίκως ψεύδεσθαι καὶ ἄλλο τὸ ἐξαναγκαστὸν αὐτῆς. Εἶνε γνωστόν, ὅτι ὑπάρχουν ὑποχρεώσεις καὶ δημοσίου καὶ ἰδιωτικοῦ δικαίου, τῶν ὁποίων ὅμως δὲν χωρεῖ, ἢ ἐπὶ τέλους εἶνε ἐξόχως δυσχερὴς ὁ ἐξαναγκασμός.

Ἂν δὲ ὁ ἀξιότιμος συνεργάτης σας ὀρθῶς διακρίνῃ τὸ χονδροειδὲς ψεῦδος ἀπὸ τοῦ μὴ τοιούτου, τοῦτο οὐδὲν ἄλλο μαρτυρεῖ, ἢ ὅτι ἐνίοτε τὸ διαδικαστικὸν ψεῦδος καὶ εὐκόλως ἀποκαλύπτεται καὶ εὐκόλως τιμωρεῖται.

Ἀλλ' ἂν ἐνίοτε καὶ ἡ ἀποκάλυψις καὶ ἡ τιμωρία αὐτοῦ δὲν εἶνε συνήθως δυναταί, δὲν σημαίνει ὅτι ἐπιτρέπεται εἰς τὸν νομοθέτην, καίπερ τυχὸν παραγόμενον ἐκ τῆς κοινωνιστικῆς αὐτῆς ἀντιλήψεως καὶ ἐρειδόμενον ἐπὶ τῆς ἀρχῆς, ὅτι, ἂν μὴ καθόλου, τοὐλάχιστον κατὰ τὸ πλεῖστον

συμπίπτει τὸ ἀτομικὸν ἀγαθὸν μετὰ τοῦ δημοσίου τοιούτου, νὰ ἀναγορεύσῃ τὸ ἐπιτρεπτόν, ἀλλὰ τοὐναντίον εἰς αὐτὸν ἐπιβάλλεται ἰδίως διὰ τῆς αὐξήσεως τῆς ἐλευθερίας τοῦ δικαστοῦ νὰ ἐπιδιώξῃ κατὰ τὸ δυνατὸν τὸν περιορισμὸν τοῦ διαδικαστικοῦ ψεύδους.

Ἑπομένως δὲν εἶνε νομίζω ὀρθὸν ἐξ ἑνὸς μὲν νὰ λέγωμεν, ὅτι τὸ διαδικαστικὸν ψεῦδος δὲν εἶνε ἐπιτετραμμένον, ἐξ ἑτέρου δὲ ὅτι εἶνε καὶ ἀδιάφορον. Πάντως ὅμως τὸ νόημα τοῦτο ἐγὼ δὲν ἐξετάζω ἀπὸ τῆς ἐπόψεως τῆς ἠθικῆς. Ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἐπόψεως τῆς ἐννόμου καὶ ἐνδίκου τάξεως δὲν εἶνε ποσῶς ἀδιάφορον, διότι παρεμβαῖνον, αὐτὴν ταύτην ταράσσει.

Βεβαίως κατὰ τῆς περιοριστικῆς ταύτης τάσεως τοῦ νομοθέτου καὶ τὸ πολυδαίδαλον τοῦ δικονομικοῦ μηχανισμοῦ καὶ τὸ πολύμορφον τῶν ὑποθέσεων, ἰδίως δὲ ὁ ἀνθρώπινος ἐγωισμός, ἡ φυσικὴ δηλονότι τάσις πρὸς ἀνάκτησιν τῆς ἀπολύτου ἐκείνης ἐλευθερίας, ἀποτελοῦσιν ἐμπόδια τοσοῦτον μεγάλα, ὥστε ὁ δογματικός, ἀπογοητευμένος περὶ τῆς πραγματώσεως τῆς ἀρχῆς αὐτῆς τοῦ τιμωρεῖν τὸ διαδικαστικὸν ψεῦδος κατὰ τὸ μέγιστον ἐπὶ τέλους μέρος, βοηθούσης καὶ τῆς ἄλλης ἀρχῆς, ὅτι ὁ περιορισμὸς τῆς ἀτομικῆς ἐλευθερίας ἔχει ἐπὶ τέλους καὶ ὅρια, ν' ἀπολήγῃ εἰς τὴν θεωρητικῶς καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀνωτέρω ἀντιλήψεως ἀκατάληπτον εἰς ἐμὲ τοὐλάχιστον διάκρισιν τοῦ χονδροειδοῦς ψεύδους ἀπὸ τοῦ μὴ τοιούτου.

Περαιτέρω δὲ δὲν νομίζει τις ὀρθὴν τὴν ἀντίληψιν, ὡς παρατηρεῖ καὶ ὁ συνεργάτης σας, ὅτι ὁ δικαστὴς πρέπει νὰ μένῃ ἀπαθὴς πρὸ οἱασδήποτε πάλης τῶν διαδίκων, ἀκριβῶς δὲ ἡ διάκρισις τοῦ χονδροειδοῦς ψεύδους ἀπὸ τοῦ μὴ τοιούτου ἀποδεικνύει τὴν ἀνάγκην τῆς ἐνεργοῦ στάσεως τοῦ δικαστοῦ καὶ ἐν τῇ ἰδιωτικῇ ὑποθέσει καὶ ἐν τῷ ζητήματι ἡμῶν.

Γνωστὴ ὅμως προσέτι καὶ ἡ τάσις τῶν νεωτέρων νομοθεσιῶν τοῦ ν' αὐξήσωσι τὴν δύναμιν τοῦ δικαστοῦ ἐν τῷ κύκλῳ τοῦ ἰδιωτικοῦ οὐσιαστικοῦ δικαίου, ἐκδηλωθεῖσα καὶ ἐν τῷ γερμανικῷ κώδηκι καὶ ἰδίως ἐν τῷ ἑλβετικῷ τοῦ 1907.

Ἀλλὰ ἂν ἡ αὔξησις τῆς δικαστικῆς αὐτενεργείας πρέπῃ ν' ἀναγνωρισθῇ ὡς μὴ ἐπικίνδυνος,(Gnaeus Flavius Kantorowicz: Der Campf um die Rechtswissenschaft 1906)· δὲν βλέπω τὸν λόγον διατί νὰ μὴ δοθῇ μείζων ἐλευθερία εἰς τὸν δικαστὴν ἐν τῇ ἐξελίξει τοῦ δικονομικοῦ μηχανισμοῦ πρὸς τὴν ἐν μέτρῳ ρύθμισιν τῶν κινήσεων τῶν διαδίκων, ἀκριβῶς κατὰ τὴν στιγμὴν, καθ' ἣν πάντες ἀσχολοῦνται εἰς τὴν ἐξεύρεσιν τοῦ πραγματικῶς ὑπάρχοντος καὶ ἐπὶ τῇ βάσει ἐπὶ τέλους τῆς ἀνωτέρω κοινωνιστικῆς ἀντιλήψεως, δικαίου.

Ἡ δὲ αὔξησις αὕτη τῆς δυνάμεως τοῦ δικαστοῦ βαίνει συμφώνως πρὸς τὴν αὔξησιν τοῦ συγχρόνου ἰδιωτικοῦ ἀνταγωνισμοῦ.

***Ἠλίας Κ. Ἀναστασιάδης***
Ὑφηγητὴς

---

Κύριε συντάκτα τῆς «Δικαιοσύνης»

Ἐὰν δὲν θεωρῆται λήξασα ἡ ἔρευνα τοῦ ζητήματος, ἂν ἦνε «*δικαίωμα τὸ ψεῦδος*», ὅπερ ἐπραγματεύθη ἐν προλαβόντι φύλλῳ ὑμῶν ὁ ἔγκριτος συνεργάτης σας *Ἰώβ*, πιστεύω, ὅτι θὰ κριθῶσι καὶ αἱ γραμμαὶ αὗται ὡς μικρὰ συμβολὴ εἰς αὐτό, ὡς θίγον κατ' ἐξοχὴν τοὺς περὶ τὸ δίκαιον ἀσχολουμένους, δικαστὰς καὶ δικηγόρους, συνεργείᾳ τῶν ὁποίων ἀνευρίσκεται ἡ ἀλήθεια, κατὰ κοινωνικὴν συνθήκην λαμβάνουσα τὴν μορφὴν ὁριστικῆς ἀποφάσεως.

Ὡς καὶ ὁ *Ἰὼβ* κατέληξεν, ἀφ' οὗ ἠρεύνησε τὰς ἀλλαχοῦ γενομένας ἀποπείρας πρὸς καθιέρωσιν ὑποχρεώσεως τοῦ λέγειν τἀληθῆ τῷ δικαστῇ, ἡ ἐπιβολὴ τοιαύτης ἐκρίθη περιορίζουσα τὴν ἐλευθερίαν τοῦ λόγου καὶ τὸ δικαίωμα συνεπῶς τῆς ὑπερασπίσεως.

Ἀπομένει αὕτη ὅμως *ὡς κανὼν ἠθικῆς*, οὗ ἡ τήρησις εἶνε ἐσαεὶ ἐπιβεβλημένη τόσον ἐν πάσῃ βιωτικῇ σχέσει καὶ ὁμιλίᾳ καὶ ἐργασίᾳ καὶ πολὺ μᾶλλον ἐν τῷ κόσμῳ τῶν δικῶν.

Ἐφ' ὅσον δὲ τὴν ἐν τούτῳ κύρωσιν τῆς ἀληθείας ἀπεκδέχεται πᾶς τις παρὰ τοῦ δικαστοῦ, ἐνώπιον δὲ τούτου διεξάγεται ἡ συνιστῶσα τὴν δίκην *πάλη τοῦ δικαίου πρὸς τὸ ἄδικον καὶ τῆς ἀληθείας πρὸς τὸ ψεῦδος*, γεννᾶται καὶ τὸ ζήτημα, καὶ προβάλλεται καὶ ἡ εὐσεβὴς ἀξίωσις, ἂν δὲν πρέπῃ νὰ ἔχῃ μείζονα ἐπικράτησιν ἢ ἐφαρμογὴν ὁ ρηθεὶς κανὼν τῆς ἠθικῆς ἐν τοῖς ἀντικειμένοις τῶν δικῶν καὶ ἐν ταῖς λεπτομερείαις αὐτῶν, αἵτινες ὑπὸ τύπον ἐνστάσεων ἢ ἰσχυρισμῶν, ἢ καὶ γενικώτερον, ἀξιώσεων καὶ παντοειδῶν ζητημάτων, προβάλλονται τῷ δικαστῇ.

Καὶ ὑπὸ τοιαύτην ἔποψιν τὸ ζήτημα καθίσταται γενικώτερον, πολλὰς διὰ τοῦτο παρουσιάζον δυσχερείας, πρὸς ὑπαγωγὴν ἐν τῇ ὑποχρεώσει ἢ τῷ κανόνι ποικίλων καὶ δὴ ἀνομοίων καὶ ἐναλλασσουσῶν ἑκάστοτε περιπτώσεων.

Ἀλλ' ἔλθωμεν, ἔστω καὶ γενικῶς, εἰς τὴν δίκην, *ὡς πάλην* ἐπὶ τοῦ δικαστικοῦ πεδίου, εἰκονίζουσαν τὰ διαμαχόμενα μέρη. Ὡς ἐν ταύτῃ, οὕτω καὶ ἐν ἐκείνῃ ἡ ἰσχὺς δίδωσι τὴν νίκην, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἡ τέχνη καὶ ἡ εὐστροφία. Θὰ ἦτο ὅμως τοῦτο δικαιοσύνη;

Διὰ τοῦτο τῆς πάλης μετέχει καὶ ὁ δικαστής, εἰς ὃν ἀνήκει κυρίως ἡ *κρίσις* ὡς τελευταία λέξις. Ἑπομένως ἡ ἐλευθερία τοῦ λόγου καὶ πᾶν δικαίωμα ὑπερασπίσεως θέσει καὶ φύσει περιορίζονται ὑπ' αὐτοῦ, ὡς προσήκει, ἵνα οὕτω καθίστανται κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ἀβλαβῆ καὶ ἀκίνδυνα.

*Τὸ ψεῦδος παρατείνει τὴν πάλην!*, ὡς ἐφευρίσκον δικαιολογίας οὐ μόνον ἐκεῖ ἔνθα ἡ καλὴ πίστις καὶ ἡ ἄγνοια δὲν ἀποκλείουσι τοιαύτας, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ ἔνθα δυσδιάκριτα παρίστανται τὰ ὅρια τῆς ἀληθείας ἀπὸ τῶν τοῦ ψεύδους, πολυειδεῖς δὲ συντρέχουσι πραγματικαὶ περιστάσεις, ὑφ' ἃς τὸ δίκαιον διατελεῖ καθεῦδον... καὶ δυσεπίλυτα γεννῶνται προβλήματα.

Οὕτως *ἡ παλαίστρα δὲν στερεῖται παγίδων!* Ὅταν δὲ πᾶς ὑποχρεωτικῶς ἐν αὐτῇ ἀναγκάζεται νὰ εὕρῃ τὸ δίκαιόν του, ἡ Πολιτεία εἶνε ἐκείνη, ἀνωτέρα τοῦ δικαστοῦ, ἥτις εὐθύνεται ἐκ τῆς ὑπάρξεως τοιούτων παγίδων.

Ἕλλην τις, μύστης τῆς ἑλληνικῆς σοφίας, βιογραφήσας τὸν Ἀδαμάντιον Κοραῆν ἐν ἐφαμίλλῳ πρὸς τὴν ὑπέροχον τούτου ἀξίαν μελέτῃ,—μολονότι ἐπιλήσμων ἐγένετο τῶν παραδειγμάτων τοῦ ὑπ' αὐτοῦ βιογραφηθέντος διδασκάλου τοῦ Γένους, ὡς καταλιπὼν τὴν περιουσίαν αὐτοῦ μετὰ θάνατον εἰς ξένον Ἔθνος, — σχολιάζων αὐτοσχέδιον τοῦ Κοραῆ διατριβὴν (ἣν ἀποκαλεῖ τὸ ἀριστούργημα τῆς δικνοίας καὶ τῆς γραφῖδος αὐτοῦ) περὶ τοῦ περιβοήτου δόγματος τῶν Σοφιστῶν καὶ Σκεπτικῶν: «*νόμῳ καλόν, νόμῳ κακόν,*» καὶ διαλογῶν οἱονεὶ ἑαυτὸν ὡς ζήσαντα ἐν τῇ ξένῃ, ἀναφέρει ἐν τῇ ρηθείσῃ μελέτῃ του τὰς ἑξῆς πικρὰς ἀληθείας ἐν σχέσει πρὸς τὰ πρὸ μικροῦ ἐκτεθέντα:

«Ἐκείνην τὴν πολιτικὴν κοινωνίαν προαιροῦνται οἱ πολῖται καὶ ἐν ἐκείνῃ μένουσιν ἥσυχοι καὶ εἰρηνικοί, ἔνθα εὑρίσκουσι νόμους δικαίους, συνθήκας ἴσας, οὐχὶ δ' ἔνθα καταδικάζονται νὰ εἰλωτεύωσιν ὑφιστάμενοι αὐτοὶ τοὺς πλείστους τῶν πόνων καὶ κόπων, ἵνα παρέχωσι τοῖς τυραννοῦσιν ἡδονάς· ἐν τῇ παρὰ φύσιν καταστάσει ταύτῃ τῆς εἰλωτείας ὅ,τι μὲν λέγεται *νόμῳ καλὸν* εἶνε φύσει ἄδικον ὡς ἀφορῶν εἰς μόνον τῶν δυνατωτέρων τὸ συμφέρον, ὅ,τι δὲ *νόμῳ κακὸν* εἶνε τὸ φύσει καλὸν καὶ δίκαιον ὡς συμφέρον ἐξ ἴσου εἰς ἅπαντας».

Οὐχὶ ἄπω τοῦ σκοποῦ ἡμῶν καὶ τοῦ συζητουμένου θέματος εἶνε, εἰ καὶ γενικώτερον, τὸ ρηθὲν δόγμα.

Ὁ σοφὸς Κοραῆς διεκήρυξεν (ἐν τῇ περὶ τούτου διατριβῇ αὐτοῦ) πρὸ 75 ἤδη ἐτῶν, ὅτι *δὲν δύναται νὰ σωθῇ ἡ Ἑλλάς, ἂν μὴ συνειδῇ ἕκαστος ὅτι ἡ σωτηρία αὐτῆς ἐξήρτηται ἐκ φρονημάτων παντάπασιν ἐναντίων τῷ δόγματι τούτῳ.*

Ἠθέλομεν ἄλλως ἐπαναγάγῃ ἐν 20ῷ αἰῶνι τὴν ἀκμὴν τῶν πρὸ τοῦ Χριστοῦ Σοφιστῶν καὶ Σκεπτικῶν, οἵτινες δίκαιον, ἠθικὴν καὶ ἀλήθειαν ἐθεώρουν τὴν ρητορικήν, ὡς τέχνην τοῦ πείθειν, καὶ πᾶν μέσον ὁπωσδήποτε εἰς αὐτὸ τεῖνον καὶ τὴν νίκην ἐπιφέρον· καὶ τοιαῦτα φρονοῦντες οὗτοι ἐφήρμοζον ἀνάλογον τὸ χαρακτηρίζον αὐτοὺς δόγμα των: νόμῳ καλόν, νόμῳ κακόν.

Πολὺ πρὸ ἡμῶν, ὧν τὸ φιλελεύθερον φαίνεται τεῖνον μονονουχὶ εἰς τὴν καθιέρωσιν καὶ ἀναστήλωσιν τοῦ δόγματος τούτου καὶ ἐν τῷ κόσμῳ τῶν δικῶν, κατηγωνίσθησαν κατ' αὐτοῦ ὁ πατὴρ τῆς ἠθικῆς φιλοσοφίας Σωκράτης, διὰ παντὸς τοῦ βίου ἐναντιωθεὶς πρὸς αὐτὸ ὡς ὀλέθριον καὶ ἀσεβές, ὁ μαθητὴς αὐτοῦ Πλάτων καὶ ὁ Ἀριστοτέλης, ἵνα ἀναφέρω μόνον τοὺς διδασκάλους τούτους τῆς ἀνθρωπότητος.

Ὁ Πλάτων εἶπε: «Πᾶσά τε ἐπιστήμη, χωριζομένη δικαιοσύνης καὶ τῆς ἄλλης ἀρετῆς, πανουργία ἀλλ' οὐ σοφία φαίνεται».

Ὁ εἰς δύο δὲ καὶ μόνον ἐντολὰς «τῆς εἰς τὸν Θεὸν καὶ τὸν πλησίον ἀγάπης» συνοψίσας τοὺς νόμους πάντας καὶ ἑπομένως *τὴν Δικαιοσύνην* Σωτὴρ ἡμῶν κατήγαγε θρίαμβον διὰ τῆς θείας αὐτοῦ διδασκαλίας κατὰ τοῦ ψεύδους καὶ τῆς ἀδικίας· καὶ ποταμοὶ αἱμάτων ἀνεσχημάτισαν τὸ ἔδαφος τῆς παλαίστρας ταύτης, ἐξ ἧς ἀνέθορε καὶ ἡ Ἀναγέννησις διὰ τῆς Γαλλικῆς Ἐπανστάσεως, ἐπιβλοῦσα τὴν «*Ἐλευθερίαν, Ἰσότητα καὶ Ἀδελφότητα*», ὡς νέαν Τριάδα, ἐνιαίαν καὶ ἀδιαίρετον, σύμβολον τῆς νέας ἐπιστήμης καὶ παλλάδιον τῶν λαῶν.

Οὕτως ἡ εὐγενεστέρα ἀνεπτύχθη καὶ ἀναπτύσσεται ἅμιλλα μεταξὺ τούτων πρὸς ἀλλήλους καὶ ἑκάστου αὐτῶν πρὸς τοὺς ἄρχοντας ἐν αὐτοῖς εἰς ἐπικράτησιν τῆς Ἀρχῆς ἢ Ἰδέας ταύτης, ἥτις χαρακτηρίζει τὸ νεώτερον πνεῦμα.

Τοιούτου πνεύματος καὶ ἀντιθέτου τῷ δόγματι τῶν Σοφιστῶν καὶ Σκεπτικῶν φρονημάτων τὴν ἐπικράτησιν εὔχομαι ἐπὶ τῷ νέῳ ἔτει τοῖς συναδέλφοις καὶ δή, τύχῃ ἀγαθῇ, ἐπὶ τῇ κατὰ τὰς ἡμέρας ἡμῶν ἱδρύσει διὰ νόμου δικηγορικῶν συλλόγων πρὸς κολασμὸν καὶ τῆς ἄλλως ἀχαλινώτου ἐλευθερίας καὶ περιορισμὸν καὶ τῶν δικαστικῶν παγίδων.

**Μιχ. Ε. Κανακάκης.**
δικηγόρος.

---

## ΕΚΔΟΣΕΙΣ "ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ,,

***Ἅμα τῇ κυρώσει τοῦ περὶ Δικηγορικῶν Συλλόγων νόμου καὶ τῇ δημοσιεύσει τοῦ σχετικοῦ Διατάγματος, ἡ «Δικαιοσύνη» θέλει ἐκδώσῃ τοῦτον εἰς ἰδιαίτερον τεῦχος μετὰ τῶν σχετικῶν βοηθημάτων.***

---

## ΒΡΑΧΕΙΑΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

*Ἀξιότιμε κ. Διευθυντά,*

Εὐαρεστηθῆτε παρακαλῶ νὰ καταχωρίσητε εἰς τὸ ἔγκριτον ὑμῶν φύλλον τὰ ἑξῆς·

Πολὺ ἔσπευσαν νὰ ἀναγράψωσιν ἐν ταῖς ἐφημερίσι τὰ ὀνόματά των οἱ ἐνδιαφερόμενοι διὰ τὴν κενωθεῖσαν θέσιν τοῦ Εἰσαγγελέως τῶν Ἐφετῶν διὰ τοῦ θανάτου τοῦ ἀειμνήστου Καρατζᾶ.

Ἐκ σεβασμοῦ τοὐλάχιστον πρὸς τὴν μνήμην τοῦ ἐκλιπόντος, ὤφειλον νὰ στενοχωρήσωσιν ἐπ' ὀλίγον τὸ ἐνδιαφέρον των, καὶ νὰ μὴ ἀρχίσωσι νὰ προβάλλωνται αἱ φιλοδοξίαι, ἐνῷ ἀκόμη ὁ νεκρὸς τοῦ Καρατζᾶ δὲν εἶχε κατέλθῃ εἰς τὸν τάφον.

Πλὴν ἐπειδὴ πολὺ προώρως, ὡς μὴ ὤφειλεν, ἦλθεν ἐπὶ τάπητος τὸ ζήτημα τῆς διαδοχῆς, δὲν νομίζετε, ὅτι πλὴν τῶν ἀναγραφέντων προσώπων ὑπάρχουσιν ἐν τῷ δικαστικῷ κόσμῳ καὶ πολλοὶ ἄλλοι καὶ δὴ ἐκ τῆς χορείας τῶν Εἰσαγγελέων, οἵτινες καὶ λόγῳ ἱκανότητος καὶ λόγῳ ἀρχαιότητος δικαιοῦνται νὰ τύχωσι τῆς προσοχῆς καὶ εὐνοίας τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης; Ἢ μήπως εἶνε πεπρωμένον καὶ ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ νὰ κατισχύσῃ le droit de plus fort!!...

Ἐν Λαρίσσῃ τῇ 6 Ἰανουαρίου 1909.

Μετ' ἐξαιρετικῆς ὑπολήψεως καὶ τιμῆς

**Νομικός,**

**Σ. Δ.** Παρακαλοῦμεν, νὰ μᾶς ἐπιτρέψῃ ὁ ἐπιστολογράφος, ὅπως φρονῶμεν, ὅτι δὲν εἶνε πεπρωμένον, ἀλλὰ φυσικώτατον νὰ ὑπάρχωσιν οἱ οὓς ὑπαινίσσεται ἰσχυροί, ἐφ' ὅσον οἱ ἀντίπαλοι αὐτῶν κρύπτονται, διαρκῶς κρύπτονται, πάντοτε κρύπτονται. Βεβαίως κ. «Νομικὲ» δὲν εἶσθε ἰσχυρός, ἀφοῦ φοβεῖσθε καὶ αὐτὴν τὴν ὑπογραφήν σας.

*Ἀξιότιμε κύριε Συνάδελφε,*

Ἀνέγνων μετ' ἐνδιαφέροντος, ἐν τῷ ἀξιολόγῳ ὑμῶν φύλλῳ, τὰς διαφόρους γνώμας ἐγκρίτων συναδέλφων, περὶ τοῦ ἐσχάτως ψηφισθέντος νόμου περὶ δικηγορικῶν συλλόγων. Παρετήρησα μετ' εὐχαριστήσεως, ὅτι πάντες, πλὴν ἐλαχίστων ἐξαιρέσεων, μετ' ἐνθουσιασμοῦ ἀπεδέχθησαν τὸν νέον τοῦτον νόμον, ὅστις ἀναμφιβόλως πρόκειται ν' ἀνοίξῃ νέους ὁρίζοντας εἰς τὸ δικηγορικὸν ἐν Ἑλλάδι ἐπάγγελμα. Ὁποία ἡ χρησιμότης καὶ ὁ σκοπὸς τῶν δικηγορικῶν συλλόγων εἶνε περιττὸν ν' ἀναφέρῃ τις. ἀρκεῖ νὰ ρίψῃ ἐν βλέμμα πρὸς τοὺς ἐν Ἰταλίᾳ καὶ Γαλλίᾳ ἰδίᾳ ἐξασκοῦντας τὸν δικηγόρον, ἐκεῖ ὅπου οἱ δικηγόροι ἔχουσι τὴν θέσιν των, ἣν πρέπει νὰ ἔχωσι πρόσωπα εἰς ἃ ἡ κοινωνία ἐμπιστεύεται τὰ σπουδαιότερα τῶν συμφερόντων της.

Ἀλλ' ἡ ἐπιτυχία τοῦ ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν τελειοτάτου τούτου νόμου, ἐξαρτᾶται ἀπὸ ἡμᾶς αὐτούς. Πρὸ παντὸς ἀπαιτεῖται μεγίστη προσοχὴ εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν ἑκάστοτε συμβουλίων, τοῦ τε διοικητικοῦ καὶ πειθαρχικοῦ, ἅτινα ἔχουσιν εὑρεῖαν δικαιοδοσίαν, καὶ ἐκ τῶν ὁποίων ἐξαρτᾶται αὐτὴ ἡ ὕπαρξις τοῦ Συλλόγου καὶ ἡ πρόοδος αὐτοῦ. Οὐδεμία δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἀμφιβολία ὅτι ὁ νέος νόμος ἐφαρμοζόμενος ὡς δεῖ θὰ ἐπιφέρῃ ἀγαθὰ ἀποτελέσματα, καὶ ὅτι θ' ἀνυψώσῃ εἰς τὴν ἐμπρέπουσαν αὐτῷ θέσιν τὸ ἐν Ἑλλάδι δικηγορικὸν ἐπάγγελμα, συγχρόνως δὲ θὰ διορθώσῃ πλεῖστα ὅσα ἔχοντα ἀνάγκην διορθώσεως.

Πρὸς ἐπίτευξιν πάντων τούτων ἀπαιτεῖται καλὴ θέλησις πάντων ἡμῶν καὶ στιβαραὶ χεῖρες, αἵτινες νὰ δύνανται νὰ διοικήσωσιν ὡς δεῖ. Τούτου γενομένου, ὁ νέος νόμος ἔσεται διὰ τοὺς δικηγόρους ὁ θεμέλιος λίθος, ἐφ' οὗ θὰ στηριχθῇ ἐν τῷ μέλλοντι τὸ μέγα οἰκοδόμημα τῆς ἐν Ἑλλάδι τάξεως τῶν δικηγόρων, ἥτις δικαίως κατὰ τὸν D'Aguesseau εἶνε «εὐγενὴς ὅσον ἡ ἀρετὴ καὶ ἀναγκαία ὅσον ἡ δικαιοσύνη».

Ἐν Κερκύρᾳ τῇ 5 Ἰανουαρίου 1909.

Διατελῶ μετ' ἐξαιρέτου ὑπολήψεως

**Δημήτριος Π. Σκαλτσούνης.**

---

Ἀριθ. 1016.

### Ἀποδεικτικὸν

Ἐν Ἀθήναις σήμερον τὴν ἑβδόμην (7ην) Ἰανουαρίου 1909 ἐννεακοσιοστοῦ ἐννάτου ἔτους ἡμέραν Τετάρτην καὶ ὥραν 2 Μ. Μ. ὁ ὑποφαινόμενος δικαστ. κλητὴρ τῶν ἐν Ἀθήναις Πρωτοδικῶν Κωνστ. Στεργίου τῇ ἐγγράφῳ παραγγελίᾳ τοῦ δικηγόρου κ. Νικ. Λάφη πληρεξουσίου τῆς Ἀγγελικῆς συζύγου Δημ. Βοργία κατοίκου Ἀθηνῶν μετέβην καὶ ἐπέδωκα πρὸς τὸν Κον Εἰσαγγελέα τῶν ἐνταῦθα Πρωτοδικῶν διὰ τὸν ἀγνώστου διαμονῆς Δημήτριον Βοργίαν ἀντίγραφον τῆς ὑπ' ἀριθ. 5126 τῆς 31ης Δεκεμβρίου 1908 πράξεως τοῦ Κου Προέδρου τῶν ἐν Ἀθήναις Πρωτοδικῶν δι' ἧς ὁρίζει δικάσιμον τῆς ἐν αὐτῇ ἀναφερομένης ὑποθέσεως τὴν πρώτην συνεδρίασιν (τμῆμα συνοπτικὸν) μεθ' ἡμέρας τριάκοντα (30) ἀπὸ σήμερον πρὸς γνῶσίν του καὶ διὰ τὰς νομίμους συνεπείας καλούμενον δὲ καὶ εἰς περαιτέρω συζήτησιν μετὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 9139 (1908) ἀπόφασιν ὅτε καὶ ὅπου ὁρίζει ἡ ἄνω πρᾶξις.

Καὶ εἰς ἔνδειξιν.

Ὁ Λαβὼν Εἰσαγγελεὺς
**Κ. Λυκουρέζος**

Ὁ Δικαστ. Κλητὴρ
**Κ. Στεργίου**

Ὅτι ἀκριβὲς ἀντίγραφον ἐκ τοῦ εἰς χεῖράς μου τοιούτου.

Ἀθήνησι τῇ 7ῃ Ἰανουαρίου 1909.

Ὁ Πληρεξούσιος Δικηγόρος
**Ν. Λάφης**

---

**Περίληψις.**

Τὸ Δικαστήριον τῶν ἐν Ἀθήναις Πρωτοδικῶν διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 9710 τοῦ ἔτους 1908 ἀποφάσεώς του δεχθὲν τὴν ἀπὸ 8 Δεκεμβρίου 1908 αἴτησιν τοῦ Ἀνδρέα Ἀναστασοπούλου κατοίκου Ἀθηνῶν κατὰ τῆς συζύγου του Εἰρήνης Ἀνδρέα Ἀναστασοπούλου θυγατρὸς Ἰωάννου Φραντζισκάκη κατοίκου Ἀθηνῶν περὶ διαζεύξεως, διέταξε τὴν ἐν περιλήψει τοιχοκόλλησιν καὶ δημοσίευσιν τῆς εἰρημένης αἰτήσεως συμφώνως τοῖς ἄρθροις 686, 683 καὶ 677 Πολ. Δικονομίας.

Ἀθήνησι 5 Ἰανουαρίου 1909.

Ὁ πληρεξούσιος δικηγόρος τοῦ Ἀνδρέα Ἀναστασοπούλου
**Θ. Βερενίκης.**

---

Τύποις Π. Α. Πετράκου — Ἀθῆναι